

310653 వ్ర తి ది న ము ప్ర క టి ం వ (బ డు ను

Vol. 10.

నంపుటము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ ఆగష్టు నెల 2-వ తేది గురువారము
ఈ పత్రికలో వ్రాసిన వాటిని పంపిస్తే ము, అపాదమాఫ బహుళ పంచమి గి.

No. 105

నంబి ౧౦౫

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు మంచిమందు

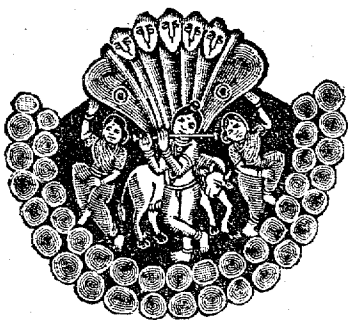
అమృతాంజనము గాయము వుండకు మనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని పొందినది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశిట్ట నూదిగిరి మాయమందుగాదు. నకలుమందులవలన మోసముగలుగును. వంచనాచేటిని చూచికొనిన మోసముగలుగుదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన జేతమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డి. పో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు కెట్టి వీధి, మదరాసు.

నవ్వుకము, న్యాయము, యథార్థముగల దుకొణమునందే

మీరు లావాదేవి చేయుటకు ఎప్పుడును ప్రయత్నింపుడు.
చిన్న బిడ్డలు, బాలికలు, స్త్రీలు, మున్నగువారికి కావలసిన ఉచ్చిబిళ్ళలు, జడబిళ్ళలు, నాగరములు మొదలగునవి అమృతమున సిద్ధముగా నున్నవి. సవరము బుగారు, సీమవెండికి పూచీ నిచ్చెదము.
ఒక సవరము ఎత్తుది వెండి రేకు, లక్క, మజూరి చేరి ధర. రు 26
1 1/2 సవరము " " 36
2 సవరము " " 44

(1) ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, 25 చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

Ready For Sale.

THE BUSINESS DIRECTORY

OF INDIA, BURMA & CEYLON.

A Comprehensive Directory of the various Business-men, Exporters and Importers, Firms, Factories, Mills, Manufacturers, Merchants and Industries of the principal Cities, Ports & Towns of India, Burma & Ceylon.

Price per Copy Rs. 10, Postage extra.

Best Medium for Advertisements :

Apply to: Business Directory Co.,

15 Angappa Naick Street MADRAS.

Liberal Commission

Wanted Agents everywhere.

జాతకరత్నము

గొప్ప తగ్గుధర !
జ్యోతిషము పుట్టిన తేదీ వేళ మున్నగునవి లేకయే సంవత్సర ఫలితములను కాలగర్భము నీడింతునో నహా యెన్ని సంవత్సరముల కైనను జ్యోతిషముని సహాయము అక్కరలేకయే తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. ధనము, సంతానము, ఆయురారోగ్యములు మున్నగు ద్వాదశభావములలో మీ మీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషము. దీనివలన రు 2-0-0, నెలకొనుటగా కొనువారికి 1-0-0 మూత్రమే వలయుచో జాతకములు సులభమైనధరకు పంపబడును.

(164) గ్రేటు యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
ఖింకోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

మొదట మై 600 చిత్రములను తెలుపు సర్వసంగ్రహము (తెలుగు) 1కి 1-4-0
385 (2) వి. పి. 0-8-0
ఆరోగ్యదర్శనము:— వ్యాధులను రాకుండా కాపాడు కొను మార్గములను చూపించును, తప్పక చదువ దగినది 1కి 0-8-0 వి. పి. 0-4-0
ఆయుర్వేదచంద్రిక:— ఆరోగ్య, వైద్య, కారక, నిధాన వస్తుగుణ, చిత్ర, మొదలగునవి వ్రాయబడు వైద్యపుటిక. మారిది యుచితము చందా రు 2-3-0
వైదిని ఏక కాలముందు కొరవారికి 8-12-0 లకు పంపెదము, ఆయుర్వేదగ్రంథముండలి, పెరిచేపి, (నెల్లూరు జిల్లా.

నోటీసు

బి. యస్. ఆర్. లయిననునవిపున్న పొందూరు రెయిల్వేస్టేషను 15 మైళ్లదూరములో శ్రీ షేరు మహమ్మదుపురం యస్టేటుకు చెందిన బొంతల కోడూరు గ్రామములోని సరుగుడుతోట అమ్మివేయబడును. పదరుతోటలో సరుగుడుతోట సుమారు ఒకలక్ష యున్నది. చెట్లు 10 సం॥ మొ 20 సం॥ వయస్సుగలిగి 2, 3 లక్షలు మొ 4 లక్షలు వరుకు కై వారము కలిగియున్నది. సరుగుడుతోటను కొనదలచుకొనినవారు వారి టెండర్లలో చెట్లు 1-కి యేధర చొ॥ పుచ్చుకొనియెదరో వ్రాయవలెను. టెండర్లు 15-8-23 తేదీలోగా యీ దిగువ సంతకము చేసినవారికి చేరేటట్లుగా పంపవలయును. తోట కొనదలచుకొన్నవారు పదరుతోటను చూచుకొనవచ్చును.

శ్రీ. పి. వి. భానోజిరావు

గార్డీయను.

శ్రీ షేరుమహమ్మదుపురం యస్టేటు. (ప్రాప్తి) టిక్క.

విశాఖపట్నం.

శ్రీ

వెంకటేశ్వరకంపెనీ,

గుంటూరు

శ్రీ బలిశేషలి లక్ష్మీకాంత కవీరచిత

సత్యవారిశ్చంద్రియ (వైద్యసాటకము)	1-2-0
సాత్రాజితియము (శృంగారరసము)	1-0-0
బుద్ధిమతీవిలాసము (కథాకావ్యము)	1-8-0
శివానందలహరి (ఆర్యము, వైద్యము)	1-0-0
సంపూర్ణ రామాయణము	1-4-0
సంపూర్ణోత్తర రామాయణము	1-4-0
నరసింహస్థి (పతివ్రతాసాటకము)	1-4-0
సువర్ణపాత్ర (Spoiled by drink)	1-0-0
సువర్ణశివ (పతివ్రతాసాటకము)	0-12-0
అననూయ (ప్రతివ్రతాసాటకము)	0-12-0
రసపుష్పకదంబము (చరిత్రాత్మకము)	1-0-0

ఇతర గ్రంథము లన్ని దొరకును. అర్హులకు టిక్క కనిపించునట్లు మంచి కనిపించును.

వృత్తాంతలేఖలు

మహాత్మా గాంధీ గ్రంథాలయము-కొవ్వూరు

మహాత్మా గాంధీ గ్రంథాలయమున క్రియార్థ సంఘానికి వారాంతమున గాంధీ, బి. ఏ. సుమారు నాలుగవ సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములను పోషించి, జూలై నెల 28 వ తేదీన జరిగిన కార్యక్రమమును వర్ణించిరి. జూలై నెల 28 వ తేదీన జరిగిన కార్యక్రమము యొక్క ముఖ్యము విశేషములు మా యూనియన్ బోర్డువారు పేర్కొనిరి. యూనియన్ బోర్డు అధ్యక్షులగు శ్రీయశి కానమిల్లి సర్వారాయుడు బి. ఏ. బి. యల్. గాంధీ గ్రంథాలయము ప్రభుత్వము కంఠమని చిన ఆనందరావు, జా. మిల్లి చెడ్డే వెంకటమ్మ, కంఠమని వెద ఆనందరావు, అకంపాని సోమన్నగార్ల సహాయమున, అభిమానమున ప్రకటించినవారు. వీరియందున గ్రంథాలయమున విరాళము చేసారు. యూనియన్ బోర్డు అధ్యక్షుల హేమ, పుస్తకముల పోషక వారాంతమున గాంధీ గ్రంథాలయమున కృతజ్ఞతాపూర్వక కందనము లభించుచున్నాను. (విశేషం)

మచిలీపట్టణము

(స్వకీయవిలేఖరి)

పురపాలక సంఘసభ

ఈ పట్టణ పురపాలక సంఘ సాధారణ సభ నిన్న ప్రాత్రున ప్రైయమ్ బిల్డ్ రాష్ట్రసాయముగారి అధ్యక్షత హస్తానికెలుచు నున్నది. సభకు 15 మంది సభ్యులు హాజరయిరి.

అక్రమణలు

హస్తానికెలిన రోడ్డుపై అక్రమణలు యెర్రల చేపిన యెడల చేయబడిన కార్యక్రమమును సూచి చర్చ వచ్చెను. మ-రా-రా-శ్రీ వీధిద్రవ్యముగా కొన్ని చట్టములను సభ్యుల యెడల చదివి ప్రస్తుత చట్టమున కంటే పూర్వపు మునిసిపల్ అక్టేవందు యీ సంఘమునకు రోడ్ల విషయమున హెచ్చు అధికారము లున్నది యని చెప్పిరి. ఆనందరావు అధికారము లేదని యెడల రోడ్లపై అక్రమణలు చేయబడవలసి చెప్పెను. ఈ సందర్భమున దాదా ఆక్రమణలు అట్లే చదివిన వాగుండునా యి. కాని వీధిద్రవ్యముగా యీ రోడ్లు గలవన్న మొట్టమొదట మునిసిపల్ వారికి మొదట లున్నది. ఇదియు, తరువాత యీ రోడ్లు వారి కెప్పుడైనను పూర్తి అప్పకర్తవలయు ననియు అంకితముచేసిన తరువాత 80 సంవత్సరములు అక్రమణలు చేయబడినవి. ఈ సందర్భమున సభ్యులు యిచ్చి యెడల ఆ ట్టి వారికి కొంతపాము నిచ్చి అక్రమణలు రద్దుచేయవలయు ననిరి. దివాన్ బహద్దూర్ టి. బాలాజీరావు వారముగారు చెప్పిన తేమన క్రమము జరిగిన 80 సంవత్సరములైన కాంపెన్సేషన్ నిచ్చి తీసికొనవలయు ననియు, భవనములకు సంఘమువారికి అట్లు చేయుట కష్టమైన యెడల గర్బ మొట్టమొదటి కదలికలు చేయవలయును.

వీధిద్రవ్యముగా అట్లుగా రోడ్లపై చేసినవారు ఈ సమాజమువారికి రోడ్లను తీసికొనవలయు నని చెప్పిరి.

అధ్యక్షుడు కాంపెన్సేషను యిచ్చి వారందరికి యిచ్చిన పురపాలక సంఘమునకు భవనములను ముగిసి నడిచిరి. తుదకు 80 సంవత్సరములలోపల జరిగిన అన్ని అక్రమణలు రద్దుచేయవలయునని తీర్మానము గీయబడినది.

పురవైశ్యసమాజము

ఈ పురవైశ్య సమాజమువారి అగ్గి శివరాత్రి సమయమున ఆలయమునకు వచ్చిరి. ఈ సమాజమువారికి వేదములయందును ఇద్దరు యెడల భక్తి మొదలు. ప్రతిసంవత్సరము వేదపఠములను బయలుపెట్టిన దీని సభలు చేసెదరు. వీరు వైశ్యుల విద్యార్థులకు చాల సహాయము చేయుచున్నారు. వీరు హిందీభాషావ్యాపారమునకు కూడ సహాయము చేసిరి. తుదియు చేయుచున్నారు. వీరి విద్యమును హాలును హిందీభాషానై యిచ్చియుండిరి. పురమునకు రామగోపాల్ కర్కూరు ప్రచారము చేయుచున్నారు. గాంధీ కళాశాలలో పనిచేయుచు నుండుటచే పురమున ప్రచారము చేయుటకు మరయు హిందీ భాషాధ్యాయుని సహాయము కావలసియున్నది. అందుచే ఈ సమాజసభ్యులు వెంటనే అభ్యసించి తగిన సహాయము చేసెదరు గా!

రాజమహేంద్రవరము

(స్వకీయవిలేఖరినుండి)

టర్కి విజయోత్సవము

జూలై 30:— టర్కివారి విజయసందర్భమున ఈ పురమున గొప్పయోత్సవము జరిగినది. జూలై నెల 25 తేదీన బుక్ దుపండుగ దినమున గర్బ మొట్టమొదటి దిన మగుటచే అని తరగతుల మహమ్మదీయులందుపాల్గొనిరి. బహుశాని మహమ్మదీయులకాదు అన్నియు మూలమైనది. అనేకమంది హిందువులు మహమ్మదీయులతోపాటు మసీదులలోనికిపోయి హిందూ మూలమును సమర్థనమున వ్యక్తించిరి. తుదకు అనేక తేజావీ విజయములకు వారిని అభినందించి, భగవంతుని సంపూర్ణ విజయముకొరకు ప్రార్థించిరి.

28 వ తేదీ మధ్యాహ్నము హిందువులతోను, ముస్లీములతోను గలసి గొప్ప యూరేగి. పు. కాంగ్రెసు అగ్గినుకర్త బయలుపెట్టెను. ఆ యూరేగిపుల్లలో జాతీయ పతాకములచేతను ముస్లీములు పతాకములచేతను, నాయకుల పటములచేతను రమ్యముగా నలంకరింపబడిన ప్రభ యొకటియు, అనేక పతాకములు యుండి యూరేగిపు యొక్క అందమును, ప్రాముఖ్యమును యెరుపించెనేను. ఈ యూరేగిపు మంగళవాద్యములతోను, బాండు వాద్యములతోను కాంగ్రెస్ అగ్గినుకర్త బయలుపెట్టెను. అగ్గినుకర్త వెంటనే తిరిగి చింతామణి నాటకశాల వద్దకేరకు. అచ్చట గొప్ప సభ జరిగెను. ఆ సభకు 1000 వైగా హాజరైరి. హాజరైరి వారిలో మహమ్మదీయులు చాలమందికలరు. సభ్యులు అట్లుబయటియెడల హాలుగా రగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. ఆనాటిసభలో దాక్షిణ గురుమూర్తి, రామరావు, సుబ్రహ్మణ్యంగార్లు, మీరు ఆక్రమణ సాహాయ్యమును, అవ్వరు ఆహ్వాన సాహాయ్యమును నువ్వరించిరి. తుదకు పుల్లలకు తేజావీ అంధవిజయమునకు వారి సభించిండుమను ముస్లీములు ప్రజలకు పుణ్యప్రదేశముల యొక్క సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము కొరకును హిందూ ముస్లీముల సంఖ్యక యందు సమ్యక్మున ప్రకటించుచు తీర్మానములు ఏకగ్రీవముగా అంగీకరింపబడినవి.

సభముగిరిన తరువాత గాంధీజీలతోను కిరీటలతోను పతాకములతోను మంగళవాద్యములతోను జాతీయగీతములతోను వాణిజ్యాలతోను మరయుక యూరేగిపు బయలుపెట్టె పురమంతయు తిరిగెను. అందరి మనంబులలోను సంతోషానికియు ములును నూతనవిశ్వాసమును ముప్పిరి గొనియుండెను. వీరివాక్యాచేష్టలు జాతీయోద్ధయవిరోధములనుగూడ నిశ్చేష్టముగ చేసెను.

సప్తాహ మహోత్సవము

ఈ పురమున కడచిన కు. ఏకాదశి మొదలు సప్తాహ మహోత్సవము కడు ఉత్సాహముతోను వైభవముగను జరుపబడినది. ఈ యూరి వర్తక కిరీటములు ప్రజలకు పరకారము గనుండు అన్నియుద్ధయములకును భవనములకు జేయుటయు చేర్చింది. ఈ సప్తాహమునకు గావలసిన ఖర్చుసంతయు వీరే భరించి అనుదినములు వేలకొలది వీరసాధకులకు అన్నప్రదానము జేయించి ధన్యులైరి. గోదావరి నదికి సమీపమున నున్న కంభం వారి సర్రములో ఈ యోత్సవము జరిగెను. ఒకనాడ దినమున భోజనముచేసినవారి సంఖ్య 10000 వైగా నున్నదిని చెలియుచున్నది. ఇంతవిధిగా అన్నప్రదానము జేయించిన వర్తకులను యితర మహాపురుషులను అభినందింపవలసియున్నది. ఈ మహోత్సవసందర్భమున నిన్నటిదినము అనగా 29-7-28 తేదీరాత్రి ఈ యూరిలో గొప్ప యూరేగిపు జరిగెను.

రైలు ప్రమాదము

ఈ నెల 28-వ తేదీన మద్రాసు నైలుబండి నిడదవోలు స్టేషనునుండి బయలుపెట్టి కొవ్వూరు వచ్చుచుండగా చాల్లు స్టేషనుదాటి 1 ఫర్లాంగు వచ్చిన తర్వాత పోక మంతెమిద నొకరయితు సడచుచుండగా వానిమీదినుండి పోయెను. వెంటనే ఆ వానుప్పుడు అనేక గాయములు తగిలి నీటిపవాదములో బడిపోయెను. అంతట బండి కొంతనేపు అది ఆరుమప్పుని నీటినుండి బయటకు దీసిరి. ఆర డెక్కడో నిరూపింప బడలేదు.

టవునుకుటు

ఈ పురమున యున్న విక్టోరియా జూబిలి రిడింగు రిమ్ యొక్క సాధారణసభ ఈ నెల 28 వ తేదీ సాయంత్రము జరిగెను. రాజోత్త సంవత్సరము కార్యనిర్వాహకులు ఎన్నుకొనబడిరి. మి. రా. శ్రీ శ్యామి కుమార్తె రావు కంటులుగా రగ్రాసనాధిపతి గను, మోచర్ల సుందర్ రామయ్యగారు కార్యదర్శిగను ఎన్నుకొనబడిరి. గతసంవత్సరము వీరిరెవురే అధ్యక్షులు నలంకరించిరి.

నూతన ఉచితవిద్యుత్ వైద్యశాల

ఈ పురమున ఆయుర్వేద వైద్యశాలవారము చాగుగా జరుగుచున్నది. దేశపుటకు సంకలన మున్నది. ఇదివరలో ఒకసంవత్సరమునుండి ఈయూరిలో పురపాలక సంఘమువారిచే నేర్పరుచడిన యుచితవిద్యుత్ వైద్యశాల యున్నది. ఇంతకు అను అయుర్వేద వైద్యశాల జేర్చి యొక ఆయుర్వేద వైద్యశాల తెరువబడినది. ఈ వైద్యశాల బాగు పేటవద్ద నున్నది. ఈ ప్రాంతమున వీరలు ఎక్కువగా నివసించుచున్నారు. వైద్యసహాయము కూడ తక్కువగా నున్నది. ఈ సందర్భములలో యిచ్చట యుచితవిద్యుత్ వైద్యశాలను స్థాపించిన జాతీయ విద్యాలయ కలపాలక సంఘమువారి సభించింపవలసియున్నది. ఈ వైద్యశాల ప్రజలకు చాల సుపయోగకారిగా నుండుటయే గాక ఆ విద్యాలయమునందు ఆయుర్వేదము సభ్యునించుచున్న విద్యార్థులకు చాల యుపయోగకారిగా నుండును. ఆయుర్వేద శాస్త్రము ఈ మధ్యకాలములో ప్రబావోపయోగము, ప్రభు పోషణయుగూడ గోల్పోయి నామానవస్తమయ్యున్నది. కడచిన కదిసంవత్సరముల నుండియు ఈ శాస్త్రము కొంతవరకు ప్రబావోపయోగము సంపాదించినది. ఇది యె. తియ్య కుభనూచకము ప్రజలు వారి జాతీయశాస్త్రముల యెడల గౌరవానికియు లతో నున్నయెడల నేడు గాకున్న అచిరకాలములో ప్రభు పోషణగూడ దానికి లుగనని నమ్మవచ్చును. రాజమహేంద్రవర ప్రజల విషయములో గనుపరుచుచున్న కర్త ప్రకటించినాము. నూతనముగా స్థాపించబడిన ఈవైద్యశాలను పోషించి ప్రబావక జేయుదురు గాక యని గోరుచున్నాను. ఈ విద్యాలయమును దెరువవచ్చుదు ఈ దినమున విద్యాలయమునకు ఆయుర్వేద విశారద చాచి రామమూర్తిశాస్త్రి గారును, చాచి రామయ్య గారును వచ్చిరి.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఆగష్టు 2-వ తేదీ గురువారము

(1) ధాన్యములు			
దినరాలు బా 1-కి	రు 45.0-0	మొదలు 55.0-0	కుకు
వియ్యలు బస్తాలు		మొదలు.	కుకు.
కుకును తెనాలి	ప 45 గలది	రు 11.0-0	12.8-0
నెలూరి	డిటా	14.8-0	15.0-0
డిల్లీ	డిటా	14.0-0	16.8-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి			8.8-0
నువ్వులు		22.0-0	26.0-0
(2) వస్త్ర ధాన్యములు			
కందులు బస్తా 1-కి 205	రు.	11.8-0	రు 12.0-0
నెలూ	డిటా	10.14-0	11.2-0
నెలూ	డిటా	11.8-0	12.0-0
మినుములు	డిటా	18.8-0	15.8-0
ఉలకలు	డిటా 164	7.0-0	7.4-0
(3) నూనె వస్తువులు			
నువ్వులనూనె బా 1-కి	రు 150.0-0	155.0-0	
నెయ్యి మ 1-కి		14.0-0	26.0-0
కొండాపురం వేరునెలకప్పు బా 1-కి	రు 55.0-0	60.0-0	
యితర ప్రదేశము		56.0-0	58.0-0
వేరునెలకనూనె గానుగ బా 1-కి	రు 125	మి.న.నూనె 120	
అముదము నూనె బా 1-కి		రు 185.0-0	
(4) చిల్లర వస్తువులు			
చాయపసుపు బా 1-కి	రు 205.0-0	210.0-0	
కురపసుపు		రు 175.0-0	180.0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరు) బా 1-కి	రు 90.0-0	105.0-0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మునుగు 1-కి	రు 40, 45		
కాళనానీ పాయకట్టు		రు 60, 65	
బెల్లము బా 1-కి	రు 40.0-0	50.0-0	
చింతిపండు బా 1-కి	రు 85.0-0	45.0-0	
(5) ఇనుము			
పట్టాలు గుం బా 1-కి	రు 84.0-0	85.0-0	
చదరం		రు 85.0-0	88.0-0
రవుండు		రు 85.0-0	40.0-0
(6) లోహములు			
మెడి 100 కులంకు		రు 78.0-0	81.0-0
బంగారము, కులము 1-కి		రు 24.8-0	25.0-0
సవరను 1-కి		రు 16.0-0	
ఇక్రడి బా 1-కి		రు 298.0-0	300.0-0
రాగి డిటా		రు 860.0-0	865.0-0
అస్కా చెక్కర బ 1-కి		రు 46.4-0	46.8-0
(7) రంగులు ఆవిజరై ను			
అవుకప్పుడు		20 డిగ్రీలు	రు 240
డిటా			16 డిగ్రీ-200

దేశీయ వార్తలు

లాహోరు ప్రాంతం

రాజధాని ఈ కార్యాలయం ఆగ్నేయం నందు లాహోరు దర్శించువారు ప్రాంతం నాశనభవనమును, తెరచునది చిరునవ్వుతో వెలిసెను.

బర్మా వరదలు

రంగూను, ఆగస్టు 1:— మాంజురా కెనియను సెక్షనునందు వరదనీతి తగ్గిపోయిందేను. కొలదిదినములలో రైలుమార్గములు ముగిసినందున స్థితికి వచ్చును. పేరు మెరినాగిల మధ్య తగ్గి అమాతము రైలు నడచు చున్నది.

మోసపుణి కేసు

అలహాబాదు, ఆగస్టు 1:— అలహాబాదు టానరీ కంపెనీ డైరెక్టరు ఎస్. ఇ. బోనుగారు డైరెక్టరు తమవారాల భవనము చెల్లిం చి వారాదాని గా విం చి న ప్రకటన అనంతమైనదియను, ఇదియే కంపెనీదినముల కొంత కారణమనియు ప్రాంతం నందు కార్యాలయం వారు గాని తగ్గిపోయింది. బోనుగారిని ప్రాంతం నందు కేసులను కంపెనీల రిజిస్ట్రారును తీర్చునందు గోరి.

అలహాబాదు ప్రాంతం

అలహాబాదు, ఆగస్టు 1:— ప్రాంతం కార్యాలయం నందు వరదనీతి తగ్గిపోయిందేను. కొలదిదినములలో రైలుమార్గములు ముగిసినందున స్థితికి వచ్చును. పేరు మెరినాగిల మధ్య తగ్గి అమాతము రైలు నడచు చున్నది.

పి. వి. పి. రైలుమార్గమున తిరిగి వరదలు

బొంబాయి, ఆగస్టు 1:— పి. వి. పి. రైల్వే ప్రాంతం మానే జరు ఇట్లు తం తి నం పె ను:— పెద్ద వర్షములు గురియుటచే గోదీయా - సాల్వరాల మధ్యకాలము ప్రజలకుండు రైలుమార్గమున గండ్లుపడుటచే రాకపోకలు సంపూర్ణముగా సాదించబడినది. ప్రాంతం మెరుపు సాధ్యమగుగాన విశానండి గుజరాతున్నట్లునుండి సాల్వరాలను తోకలు ప్యాపెంజర్లు మృగము నడచుచుండెను. మూడుగోటలలో పాసెంజర్ రాకపోకలు ప్రారంభించబడవచ్చును. సరాసరి రైలు నడచుటకు వదిలినదని పట్టును.

దారుణముగు హత్య

80 వ తేదీ రాత్రి 9-30 గంటలకు గావర్గోడ్ నందు బొగ్గువ్యాపారము చేయు బెస్టి కంపెనీ జవాను కావర్గో నీరగు తనయజమాని మోటారుబండిలో నుండి యొక మామిడిపండ్ల ముట్టను బైటికి తీయుచుండగా నెవ్వరో 4 గురు దుర్మార్గులు అటుట్టుటో వెలగల వస్తువులు కలదని తలచి దానిని లాగి కొనబోయిరి. కావర్గో నీరగుపడగా వానినిరుపాళితో కొట్టిచ. పి. పోలీసు జవానును మరొకరును హతమయిరి. కాని యాదుర్మార్గులు రుతుకులను గురిచూపి చంపెదమని బెదిరితగా వెనుకకు తగ్గిరి. 15 వ తేదీ దివారణ జరుగును. కావర్గో వారిను కమిషను చూచిరి.

వంగదేశ ప్రభుత్వము వ్యయముతగ్గింప యత్నించుట చూడే ప్రభుత్వమువారు మిత్రవ్యయసంఘ సూచనల నెంతవర కక్షణజరుగ నెంచినో తెలుపుటకు ప్రకటనను గావించిరి. పోలీసుకాళు నెత్తివేయుటకును, విద్యాకాళువ్యయము తగ్గించుటకును ఇతరవిషయములతో కూడ డివిజియన్ కోయిటకును వారంగిరింపలేదు. ప్రజాకోశకాళులందు చాలయు ద్యోగములు మానివేయబడినవి. గవర్నరు యొక్క రక్షకుల నెక్కువయి ట్టుంచెదరు. సంవత్సరమునకు 2 సార్లు దార్శినికుల ప్రభుత్వమును మార్పు విషయమున కమిటీనూచన లంగిరింపబడలేదు. ప్రభుత్వ కాళునిర్యాపకభగవంతులసంఖ్య తగ్గించుటకు ఇండియా మంత్రికిని మంత్రిలసంఖ్య తగ్గించుటకు గవర్నరుకును స్వయముగాను మార్గము చూపుటచేదని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. డివిజన్ కోమననరుల విషయమునూడ ఇండియా మంత్రికి యధికరము కలదని నిర్ణయించబడినది.

సరిహద్దు ప్రాంతవాసులు

బూనరుగుంపులవారి వర్గితులందు మార్పులు గలగలేదు అందుగుంపులవాలు, డి. కనవాలు తనవత్తునతో క్యూమ గల్గించు కొనునని యెంచుచుండెను కాని రెండవ యాత దివ్యుడు భారత సేనాధిపతికి అతిభక్త మొనంగుచుండుటచే సరిగామయిత్తుముల చేయబడినది.

సరిహద్దు ప్రాంతవాసులు

వైమానికునికి అపాయము

పెనుమరు, ఆగస్టు 1:— ఈ యుద్ధమున విమానసానమునండి విమానములో బయలుదేరి ఆకాశమును ఎగురుటకు ప్రయత్నించు సందర్భమున రేగారు అను అధికారికి దెబ్బలు తగు అటుచే వైద్యకాలకు గొనిపోబడినది. విమానము క్రిందికి దిగునప్పుడు పైటలు యెగిరినందుండి ఈతడు క్రిందపడినది.

కుట్రకేసు శిక్షలు

హైదరాబాద్ కుట్రకేసు సందర్భమున పైటుకెరి, అంగుమియముగారును మరి మువ్వరవైనను, సార్వభౌమునికై కుట్రకుట్ర యెగిరినది సేరమాలోపించబడినది. (121 ఎన్నెన్న) జిల్లామేజిస్ట్రేటు ముద్రాయల కందరకును శిక్షనువిధించెను. వైద్యపురలో మొదటివారికి ఆరువత్సరములును రెండవవారికి 5 వత్సరములును మిగిలినవారికి నాలుగవత్సరములును కఠినశిక్ష విధించబడినది.

బర్మాయందు దిలిదినపత్రిక

రంగూను, ఆగస్టు 1:— బర్మా ఎన్నెంజి గెజటు అందు డెయిలీ ఆడ్వర్టైజ్ అను నూతనపత్రిక ప్రకటించబడినది. ఈ పత్రికకు వెలలేదు. పత్రిక జీవనమునకు ప్రకటననే ముఖ్యములైనవియు అవి బాగుగ నున్నంతవరకు చందాయన్నను లేక పోయినను భయము లేదనియు ఈపత్రికకు రాజకీయములలో సంబంధము లేనియు, ప్రపంచవ్యవహారములను స్వతంత్రముగా విమర్శించుచు ననియు ప్రధానవ్యాసమునందు వెలిపెను.

కన్యానిర్ణయము

కన్యానిమయమున బ్రిటిషు మంత్రివర్గమువారిచే కావించబడిన నిర్ణయము ఇండియాలో సమాజేతరు తిర్యాకమునకు వ్యతిరేకముగా భారతీయుల కన్యామును గూర్చుచుండెను నుండుట చేతను ఇందులకు సామాజ్యైక్యమునకు భంగ మొదవనుండుట చేతను, బ్రిటిషు రాజనీతిజ్ఞులు మాటిమాటికి సమాజప్రతిపత్తిని గూర్చి కల్పిడిమాటలు బూటకముగా పరికరింపబడునట్లుండుటచేతను వెంటనే యానిర్ణయమును రద్దుచేయ దగు నని బొంబాయి యందలి పురోన్విధిసంఘమువారును, సామాజ్యభారతీయ పౌరత్వసంఘమువారును ఇండియామంత్రికిని, ప్రధానికిని, ఇండియాప్రభుత్వపు ఎమిగ్రేషన్ కాళువారికిని ప్రత్యేకముగా తంతువార్త నంపిరి.

ఉత్తనుస్థానమున పరాసుమంత్రి

బొంబాయి, ఆగస్టు 1:— ఉత్తను స్థానమున పరాసు ప్రభుత్వరాయబారిగ నియమించబడిన ఫామటుగారు ఇచ్చటకు చేరి. కొలదిదినము లిచ్చట నుండి పెనుమరుమిదుగా పీరు కాబూలునకు జనెదరు. అస్సామీయలెను (పెన్నువలెనిది) వారిని దర్శించి ప్రశ్నింపగా నిట్లు నుడివిరి ఇటరీ, ఇగ్లండు, కర్నీయా, రిస్యూ, డిక్రీలకు ఇదివరక కాబూలునందు రాయబారవర్గములు గలవు. జర్మనీగూడ కొలదికాలములోనే తమ క్రతనిధిని పండును. ఉత్తను ప్రభుత్వ ప్రాముఖ్యమును అన్ని రాష్ట్రములవారును గమనించుటచే తమ క్రతనిధుల అచ్చట నియమించుట పరాసు ప్రభుత్వము వారికి రాజకీయముగా చాల సవసము. ఉత్తను స్థానమునెల నాడు మిక్కుటమగు అదరభావము గలదు. పరాసు ప్రభుత్వమునందు మహమ్మదీయ పౌరుల సంఖ్య చాల అధికమగుటచే మహమ్మదీయ ప్రజల యభిప్రాయమును మాత్రమే సానుభూతి గలదు. రెండు ప్రభుత్వములకును అన్యోన్యము నభివృద్ధిచేయుటకు కబూలునందలి పరాసు రాయబారి చాల లోడ్డుదనని యెంచెదను.

పరాసుమంత్రి ప్రధాన కార్యదర్శియగు సాటుగారును మరియొక కార్యదర్శియగు డెప్యూడుగాయనుగూడ కాబూలునకు జనుచుండిరి. పీరు ఆ గా డిల్లీ లాహోరులందు ఆగెదరు. పెనుమరునుండి వీరిని మరత్తులముగ కాబూలు గొనిపోవుటకు సన్నాహము లొనర్చబడినది.

ఫోర్టు సెంటుజారి గెజటు

జూలై 31 మంగళవారము

పారిటికలకాళు

మేజరు కెనెల్ ఆల్బర్టు గోల్డీగారు మద్రాసు గవర్నరు గారికి మిలిటరీ సెక్రటరీ నియమించబడిరి.

జిల్లాకాళు

కెనెల్ రాంసే బెక్టర్డిగారు మద్రాసు గవర్నరు ముఖ్యకార్యకర్తలందు వినియోగింపై అపరేటు మెకానిగ నియమించబడిరి.

లాకాళు

సి. గోవిందనాథుగారు లానెక్రమేంటులో అసిస్టెంటు సెక్రటరీగ నియమించబడిరి.

అరిగి ఆశ్రవందారు నాయుడు, కాలా ఆర్మ్యము, కేమాడం పెరుమాల్ నాదర్, పాండిచేరి రిజిమెంతు ముత్తుమొవల్యార్, అంబట్టూరు మాజిక్య మిదల్యార్, మాళిబావనీ, స్వామిదేశికానంద, క్రీష్టియను అశ్వార్యు, భాగ్యహరమూలబ్బర్, కిరింసాపాళు ఫయా కేగరలు మద్రాసులో అవరీ (పెసి) డెంసీ మేజిస్ట్రేటులుగ నియమించబడిరి.

కృష్ణజిల్లామేజిస్ట్రేటు, జి. హెచ్. బాగ్యకా గారిని, పశిస్సీజిల్లామేజిస్ట్రేటు, జి. హెచ్. బాగ్యకా గారిని, అనంతపురం స్పీషియల్ సెక్రటరీ సాపాళు బహదూరుగారిని, అనంతపురం జిల్లామేజిస్ట్రేటుగనున్న రా. బి. యస్. యె. వి. రాజారాగారికి ఇంజిన్యూలో స్వయముగ సామ్యముల తీసికొను అధికారమియబడినది.

రెవిన్యూ కాళు

అనంతపురం జగన్నాధరావు పంతులుగారు కెలవు నుండి రాగానే విశాఖకుండు కెనెల్ డ్యూటీ: నియమించబడిరి.

కర్ణాటకరక్షకాళు

విల్లియం హెని టర్నెరుగారు గోదావరి హెడ్ కర్నాటక దివిజన్ ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీరుగ నుండునియోగించబడిరి. వైదిలింకపాడు కాపురమును, కర్ణాటక రుక్మిరావుగారు కైలాసు తాలూకా బోర్డును పెడన కాపురమును జిల్లా బ్లాక్ టెక్నీకల్ గారు బందరు తాలూకా బోర్డునకువ్యవహరి నియమించబడిరి.

కెనెల్ డి. జోసెఫ్ గారు ప్రాద్దులూరు మ్యూనిసిపాలిటీ కడవజిల్లా ఎక్యూజేషన్లు కాన్సిలు సభ్యుడుగ నెన్నుకొనబడిరి.

జి. వి. కుప్పస్వామిగారు మరల బయల్పాడు సబ్ డివిజనుకు అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగ మార్చబడిరి.

కే. రంగశాఖ అయ్యంగారు భవకేశ్వరం ప్రొఫెస్సర్ స్టాఫ్ ట్రేకింగుకు గోదావరి హెడ్ కర్నాటక దివిజన్కు మార్చబడిరి.

యస్. హెచ్. సెన్గెల్ గారు కెలెటల్ కేంజి ఇంజనీర్ టాక్సు అసిస్టెంటు కమిషనరుగ నియమించబడిరి.

వైద్యకాళు

యెం. యస్. మంగపతి నాయుడుగారు గుంటూరుజిల్లా పీఠాల మ్యూనిసిపాలిటీ క్రింద పనిచేయు నియోగించబడిరి.

యస్. యల్. పోమయ్యగారు కృష్ణజిల్లాబోర్డు క్రింద పనిచేయు మార్చబడిరి.

టి. వి. రాజరత్నంపిల్లగారు కెలవునుండి రాగానే మద్రాసు మెటర్నిటీ కమిటీలో రిజిస్ట్రార్ ట్రేకింగు మిషన్ కుబడిరి.

సి. ఓ. మెనుగారు విశాఖకుండు జిల్లా మెడికల్ అఫీసరుకు అసిస్టెంటుగ నియమించబడిరి.

పి. కే. కోపిగారు మద్రాసు మెడికల్ కాలేజీలో ఎయి. లజీ ప్రొఫెసరుకు అసిస్టెంటుగ మార్చబడిరి.

సి. వి. చెరకల్ గారు మద్రాసు మెడికల్ కాలేజీలో సర్జరీ ప్రొఫెసరుకు అసిస్టెంటుగ నియమించబడిరి.

ఎం. జి. ను. మె. పి. న. రి.
ప్రస్తుతకర్తలకు ననుకరించి మిక్కిలిచతురత గల
వారియజమాన్యముక్రింద పాడుచేరిలోన్న సెంటు
ఎలిజబెత్ బోస్ వర్కు నునందు రిసెంజేషనుకును.
Apply direct or to
BEST & Co Ltd.,
G1 Post Box No 63, MADRS.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ

స్వరాజ్యపక్షమువారి పన్నుగడలు

దేశబంధు దాసుగారు విశాఖపట్టణమున రేవు జరుగనున్న సభకు రారు

భారతస్థాయిసంఘసభను మరల జరుపవలెనని కోరి సంతకములు చేసి కార్యదర్శికి లేఖనాసిన పారందరు నిపుడు తమ లేఖను రద్దుపరుచుకొంటి మనియు స్థాయిసంఘసభను జరుప నవసరము లేద నియు భారతకాంగ్రెసు కార్యదర్శికి తెలిపిరి. దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారు రేవు విశాఖపట్టణమున జరుగనున్న అఖిలభారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభకు రారుని అసోసియేటు ప్రెసువారు నేడు పంపిన నిన్నటి (ఆగస్టు 1) తేదీగల తిండివార్తవలన తెలియుచున్నది.

ఇది నిజమనుకొంటిని

స్వరాజ్యపక్షమువారి యుక్తియుని గ్రహించ బాలకపీఠిని

బాబూ హరదయాలునాగుగారి ప్రకటనము

నాగపూర్లో భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘ సభ జరిగిన వెంటనే అవసరభావ తీర్మానమున గూర్చి మరల నాలోచించుటకు తీగి స్థాయిసంఘసభను జరుపవలెనని కోరుచు స్థాయి సంఘసభ్యులు 30 మంది సంతకములు చేసి లేఖను పంపగా అది నిజమనియే నేను నమ్మితిని. కావుననే సమాధానతీర్మానమున రియూపరచవలెనను తీర్మానము నాసభలో నుపహరించెదనని నేను తెలియజేసితిని. ఇప్పుడు చూడగా స్థాయిసంఘసభను జరుపవలెనని లేఖనాసినవారు నిజముగా కోరలేదని కుప్పతుగుచున్నది. వారికిగా గొప్పకమామ చేసెదరని నేను గ్రహించనే లేదు. ఆ సభను జరుపవలసరము లేదని పారందరును మరల మీకు వ్రాసిన లేఖ యీ సరికి మీకు చేరియుండును. వారిట్టి ఆక్రమమున కొడిగట్టుటచే నేనుగూడ విశాఖపట్టణమున జరుగు స్థాయి సంఘసభకు రాదలచుకొనలేదని మీకు తెలుపుచున్నా నని బాబూ హరదయాలు నాగుగారు కలకత్తా నుండి నిన్న అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘాభ్యుదయ దేశభక్త కొండా వేంకటప్పయ్య పురుణుగారికి కఠివార్త నంపెను. (ఆ.పె.)

రాష్ట్రీయస్వరాజ్యసంఘసభ

బెజవాడలో ఆగస్టునెల 12 వ తేదీని జరుగును

ఆంధ్రస్వరాజ్యపక్షమువారి ప్రకటనము

దేశబంధు దాసుగారి ఆంధ్రదేశసంహారము

శ్రీయుత దాసుగారు జానమసాంతమున చిత్తూరు, తిరుపతి, నెల్లూరు, గుంటూరుపురములందు ప్రచారముచేసిన తరువాత, గుంటూరులో వారికి భారతమునకిలి కఠినస్థితి తెలిసెదడవ తాత్కాలికముగ ఆంధ్రదేశసంహారమును విమోచనమునీచెన్ను. ఆ సందర్భమున ఆంధ్రదేశమునకు తిరిగి భారతలో కన్పెదననియు, సాధ్యమైనంతవరకు జూలైమాసాంతమునకు ముగరాష్ట్రములో అవసరముగా చేయవలసిన పనులు ముగించుకొని పెట్టుముట్లు కలపెట్టినంత గురువరముగా గాక తీరికగా ఆంధ్రదేశము యొక్క ముఖ్యపట్టణము లన్నిటికిని పోయి ప్రచారముచేయుచు ననియు శ్రీయుత దాసుగారు వార్తాత్రికలవ్యాసాలిమ నిశ్చయమును తెలిపియుండిరి. అయితే నాగపూర్లో అఖిలభారత కాంగ్రెసుకుమిటివారు అరవదేశమునకుసభ జరుగవలయునని తీర్మానించి యుండుటచేతను దానివెంటనే తిరిగి అఖిలభారత సభను విశాఖపట్టణములో సమకూర్చుటకు ఏర్పాటు జరిగియుండుటచేతను వారి కార్యక్రమము కొంతకంత మార్పుకొనవలసి కచ్చివది. రేపు విశాఖపట్టణములో జరుగు సభకు వారుపోవుదురని తలంచి ఆచట కార్యనిర్వాహము ముగియగానే కాకినాడ, రాజమండ్రి, ఏలూరు, బెజవాడ, వెంటటగి, పట్టణములైనను సందర్శించవలయునని వారిని నే కోరియుండిని. అందుకు వారు విశాఖపట్టణపు సభకు తాము పోవుట లేదనియు ఆంధ్రదేశ సంచారము యొక కొన్నిరోజుల తరువాత ఏర్పాటుచేయవలయుననియు, నాకు నిట్టిదేను తిండివార్త నంపిరి. వారి వార్తాసమును సాధ్యమైనంత భిన్నలో కెరవచ్చి కొనుటకును వారి సందర్శనలాభమున ఆంధ్రులకు కీర్ణముగా కలుగజేయుట

కును, శ్రీయుత దాసుగారు సిద్ధముగా నున్నాడు. బెజవాడలో యీనెల 12 వ తేది ఆదివారం (రోజు) ఆంధ్ర స్వరాజ్యపార్టీ వారి సభ సమావేశముగను. ఆంధ్రలో పార్టీ యుద్ధాంశులను ఎన్నుకొనుట కొనసాగెదలకు పార్టీ పక్షమున ఆభ్యర్థులుగానుండు వారిని నిశ్చయించుటతోపాటు శ్రీయుత దాసుగారి ఆంధ్ర దేశ సంచార క్రమముగూడ నిర్ధారణ చేయబడును. వెంటనే కార్యక్రమమును ప్రచురించెదను

చెన్నపురి, } వే! రామదాసు,
2-8-22. } ఆంధ్రరాష్ట్ర స్వరాజ్యసంఘాభ్యుదయ.

అవసరకాంగ్రెసు మహాసభ

బొంబాయిలో జరుపజాల మని

బొంబాయివారు తెలిపిరి.

ధిల్లీలో జరుపుటకు ధిల్లీవారు నమ్మతించిరి

అసఫాలీగారి ప్రకటనము

అవసర కాంగ్రెసు మహాసభను తాము బొంబాయిలో జరుపజాలమని బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘమువారు తెలుపుటచే నాసభకు ధిల్లీలోగాని అలహాబాద్లోగాని జరుపదగునని నూచింపబడినది. ఆ సభను ధిల్లీలో జరుపుట కందరు నగిరించినచో తా మాసభకు ధిల్లీగరమునకు పిలువటకు సిద్ధముగా నున్నామని ధిల్లీ కాంగ్రెసువారు తెలిపిరి.

అసఫాలీగారు కలకత్తాకు పోయి దేశబంధు దాసుగారు ముగిసినవారితో మాటలాడి మరల ధిల్లీకి నిన్ను (1వ తేది) కచ్చిరి. దేశమధ్యమున దోకవోట అవసరకాంగ్రెసు మహాసభను జరిపి నిర్ధారణగా ప్రకాశిప్రాయమును గ్రహించుటయే మన కీపుడు యాభ్యుత్తరమైయున్నది. కాంగ్రెసు నాయకులలో కలిగిన భిన్నాభిప్రాయములవలన ప్రజలకు చాల అసహ్యత కలిగిందిగాన వారు నిశ్చితాభిప్రాయము నొసంగుట కిది మంచి తరుణమని అసఫాలీగారు తెలిపిరి. (ఆ.పె.)

38 వ దేశీయ మహాసభ

కాకినాడ సమావేశమున కథ్యక్షనిర్ణయము

మాలానా మహమ్మదాలీగారు

ధిల్లీ కాంగ్రెసుసంఘమువారి నూచన
1923 డిసెంబరులో కాకినాడలో జరుగగల 38 వ దేశీయమహాసభకు మాలానా మహమ్మదాలీగారి నే అధ్యక్షునిగా ఎన్నుదలెదనని ధిల్లీ కాంగ్రెసు సంఘమువారుగూడ నూచించిరి. (ఆ.పె.)

కాకినాడ కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకవర్గసభ
ది 6-8-23 తేదీ సోమవారం సాయంత్రము 4 గంటలకు నైండా వెంటటచలపతి పురమందిరములో కాకినాడ కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకవర్గసభ జరుగును.

విషయములు:—1 తాత్కాలికకార్యనిర్వాహకవర్గము వారితరతులకు చేసినపనుల నామోదింపుట. 2 హిందీ సాహిత్య సమ్మేళనమువారి లేఖలు. 3 కార్యాలయమున కావలయు ఏర్పాట్లు. 4 కార్యనిర్వాహకవర్గమునందు ఉపసంఘములందును లోకమైన ఎన్నికలను పూర్తిచేయుట. 5 ఇతర విషయములు. కావున సంఘసభ్యులెల్లను ఈ బ్రార్థితులు. నేట్రకంటి. శ్రీనివాస కోనేట్రాపు, కార్యదర్శి.

రెండవ రంపవితూరికేసు

మరికొందరికి శిక్ష వేసిరి

జూలై నెల 30 వ తేదీని విశాఖపట్టణములో జిల్లాజడ్జి రెండవ రంపవితూరికేసులో ముద్దాయిలకు రిగురిన యావజ్జీర ద్వీపాంతరవాస శిక్షవేసెను. మొదటి నలుగురు ముద్దాయిలు ను చెరి రెండేండ్లు కఠింశిక్షయును రి వ ముద్దాయి రి ఏండ్ల కఠింశిక్షయును మూలమె అనుభవించునటుల దొరతనమువారు కనికరించదగునని నూచించెను. (మెయిలు)

కృష్ణకాలువలో నీరులేదు

రామవరం సత్తెనపల్లిరైతుల విజ్ఞప్తి

కృష్ణనదికి వరదవచ్చినదని తెలిసినదిగాని కాలువలలో మాత్రము నీరులేదు. చాలాగామములలో సాగుబడి జరుగనే లేదు. ఇవరకే కఠివార్త పంపియిగాని ఏమియును పని జరుగలేదు. జూలై నెలగూడ గడచినది. వెంటనే స్వయముగా తనిఖీచేసి పూర్తిగా నీరు కదలకలెని రామవరం సత్తెనపల్లి కాలువలక్రింద భూములుగల రైతులు ఉద్యోగులకు విన్నవించిరి. (తిండివార్త).

ఏలూరు మ్యునిసిపలు ఎన్నికలు

1 వ తేదీ రాత్రి రామాలయమున మరయొక సభజరిగినది ఎర్రమిల్లి మంగయ్య, మానేపల్లి మార్కణ్దాచార్యులుగూడ మున్నగునా యవస్థసిండిరి. కాంగ్రెసు కక్షయవారే ప్రజలమేలును కోరెదరుగాన వారికే ఓట నియ్యలెననిరి. ఈసభకు జరుగ నియ్యరను వదంతులు బయలుదేరినవి. అందు కనుగొనుగా కొండరు ప్రార్థించిన 10 వ వార్త ప్రజలు యోగ్యులగుటచే అల్లరి జరుగకుండ చేసిరి. (తిండివార్త)

నేషనుపత్రిక

శిరోమణి గురుద్వారాసంఘము

లాహోరులో నేషనుపత్రికను ఏడునెలల క్రితము ప్రారంభించిరి. ఆ లోల కిదివరకు ఆంగ్ల దినపత్రిక లేనేలేదు. కాన ప్రభుభగంఘమునా రీతిక్రితము కొని నడిపించెదరని తెలిసినది. దీనిని నూర్చి యీ కథ్య ధిల్లీలో నొకసభ జరిగినది. (ఆ.పె.)

జాతీయపతాక సంరక్షణము

పాట్నా వలంటీరు కల్పిత కథ

“స్వదేశ పవతిదేశమున నన్ను నెలకు 25 రూపాయలు జీతముమీద నియమించిరిగాని నన్ను నాగపూరు చెరసాలకు పంపిరి” అని నాగపూరు చెరసాలనుండి విడుదలదిన యొక పాట్నా వలంటీరు తెలిసెనని కలకత్తా సర్వెంటుపుత్రికలో ప్రకటింప బడినది. ఇది కేవలము అసత్యము. నాగపూరుకు వెళ్లదలచిన వారిచట చాలపండి గలరు. వారిలో చాలయందీరి పంప వీలు లేకుండనున్నది. అట్టిచో జీతమిచ్చి పంపవలసిన అవసరమేమియును లేదని పాట్నా కాంగ్రెసుకార్యదర్శి తెలిసెను. (ఆ.పె.)

నాగపూరు రైలుస్టేషను అరెస్టులు

30 వ తేదీని కాంటిలో లక్ష్మీనర లంటిరులను ఏడుగురిని నాగపూరులో ఒకచెన్నపురి వలంటీరును రైలుస్టేషనువద్ద అరెస్టుచేసిరి. 31 వ తేదీ ఉదయమున ఒకఆకోలా 2వలంటీరును అరెస్టుచేసిరి. ఆనాడు మధ్యాహ్నము 50 మంది నూరకు వలంటీరులు అంజనీ రైలుస్టేషను వద్ద రైలుబండినాపి అరెస్టు చేసిరి. (స్వరాజ్య)

నాభా మహారాజు

గురుద్వారాసంఘమునకు పంపిన తిండివార్త

“నాకు కలిగిన కష్టములకు సానుభూతిని చూపుచున్న వారి కందరికీ వందనముల నొసరించుచు బ్రిటిషు దొరతనమునకు యిబ్బందిని కలిగించునట్టి కార్యముల నెవ్వరును చేయనూడదని తెలుపుచున్నాను. బ్రిటిషుదొరతనముపట్ల నవిధేయతను చూపునట్టి ఉద్యమములన్నియును కష్టములపాలకును గాన నేనాయుధ్యమములలో నెట్టి సంబంధమును పెట్టుకొనను” అని నాభా మహారాజు ధేరాధూనునుండి శిరోమణి సంఘమువారికి కఠివార్తపంపెనని మామగూడ వార్తతెలిసినది. (ఆ.పె.)

కాంగ్రెసు మహాసభవారి తీర్మానములు

దేశీయులందఱును బద్ధులు కావలెను

సంస్కరణ మవసరము

శ్రీమాన్. ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారి ప్రకటనము కలకత్తాలో 1922 లో భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ జరిగి నది మొదలు ఇప్పటివరకు జరిగిన చర్యలను బట్టియు, కాంగ్రెసులో మూడు పక్షము లేర్పడుటవలన మనకు కలిగిన అనుభవమును బట్టియు మనలో చాలమంది మనకటి సిద్ధాంతములను ఆచారములను గూర్చి తమ ఆభిప్రాయములను మార్చుకొనవలసి వచ్చినది గాంధీమహాత్ముడు నాయకుడుగ నుండునపుడు కలిగి యుండిన సంపూర్ణోత్సాహమును మఱ కలిగింపవలె నని కాంగ్రెసుకు సంపూర్ణముగా సంస్కరింపవలెను. అనుష్ఠానములను గోచరించిన లోపములను వెంటనే సరిదిద్దవలెను. లేనచో కాంగ్రెసులో ఎన్ని పక్షము లేర్పడినను విధానములో ఎన్ని మార్పులు చేసినను మొత్తటి సంపూర్ణోత్సాహము మరల కలుగదు. మనలో ఆభిప్రాయము లెట్లు మారుచున్న ను కాంగ్రెసు మహాసభలో నామోదింపబడిన ప్రధాన తీర్మానములు మన కందరకును అనుష్ఠానము లని మన మందఱును భావించవలె నని గాని అవి నలవలసి నూచన లని భావించి మనలో నెవ్వరును గూడ వాని నలక్ష్యము చేయరాదు. కాంగ్రెసు తీర్మానముల ప్రకారము కాంగ్రెసువారిందఱును విధిగా నడుచుకొని తీరవలెను. అట్లు నడుచుకొనుటకు కాంగ్రెసు వారికి బాధ్యత లేదను వాదము నేటితో పూర్తిగా సంకెంచి పోవలెను. కాంగ్రెసులో నుండియు అల్పసంఖ్యాకులు తమ యిష్టానుసారము చేయవచ్చును వారు కాంగ్రెసుతీర్మానములను తిరస్కరించుటకుగూడ వారికి సార్వభౌమత్వము కలదను సిద్ధాంతముగూడ వెంటనే అంతరింపవలెను. అల్పసంఖ్యాకులు తమ పక్షమును బలపరుచుటకు కాంగ్రెసుసభ్యులలోను తక్కిన వేటి యులలోను ప్రచారము చేయవచ్చునను సిద్ధాంతమును గూడ వైవానితో పాటు వెంటనే మూలద్రోయవలెను. కాంగ్రెసుమహాసభ పార్లమెంటు మహాసభ వేటిది అన్ని పక్షములవారును కాంగ్రెసులో సభ్యులుగా నుండవచ్చును వారిలో పరస్పర భిన్నాభిప్రాయములు ఉండవచ్చును. అట్టి ఆభిప్రాయములకు మనము ప్రోత్సాహపించి ప్రోత్సాహపరుపవలె నను దురభిప్రాయమును కలుగజేసి కొని మనమిటుల తిప్పుచారు లన్న త్రొక్కుచున్నాము. ఆలోచనచేయుటకును యితరులకు బోధించుటకును స్వరాజ్యకర్తలైన గాంధీజీ సేర్పడిన యొక జాతీయమహాసభయే కాంగ్రెసుమహాసభయని తలంచుట గొప్ప పొరబాటు. కాంగ్రెసు మహాసభ అటువంటిది కాదు. భారతదేశీయులకును మనము స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు సంబంధమును పూని యున్నాము. స్వరాజ్యమును బడయవలెనని దీక్షబూనిన భారత జాతీయుల మహాసభయను కాంగ్రెసు మహాసభ కేవలము తాత్కాలిక సభయనుకంటే అని మనము భావించవలెను. సాధనములు, పద్ధతులు, వేగము, వైఖరి మున్నగువాని గూర్చి పూర్తిగా వైకల్యభావము కలుగనిచో స్వరాజ్యసంబంధమున సాగించుట కంతమాత్రమును సాధ్యపడదు.

కట్టుబాటునియమములు

కట్టుబాటు ముఖ్యముగా కనీసము మూడునియమములైన మనము పాటించక తప్పదు.

(1) ముఖ్యములగు తీర్మానములను అన్నిటిని కాన లేక అక్షప్తి తీర్మానములుగా మనమామోదింపవలెను. లేనా సభలో నున్నవారిలో 2/3 వంతు వారిచే ఆమోదింపబడిన తీర్మానములన్నియు కాన లేక అక్షప్తి తీర్మానములని మనము నిర్ణయింపవలెను.

(2) అట్టి అక్షప్తి తీర్మానములకు కాంగ్రెసుసభ్యులందఱును విధేయులు కావలెను.

(3) కాంగ్రెసులో నిర్ధారణగా ఏపక్షములను ఏర్పరప గూడదు. అట్టి పక్షములను కాంగ్రెసువారి నామోదింపగూడదు. కానసభలకు సంబంధించిన విషయముల నీకొంది మూడు పద్ధతులలో ఏపద్ధతి ప్రకారమైన వర్తించుకొనవలెను.

(1) కాంగ్రెసుసభ్యులు కానసభల ఎన్నికలకు నిలచి ఎన్నుకొనబడవలెను గాని కానసభలలో కూర్చుండ గూడదు అను అక్షప్తి తీర్మానము కాంగ్రెసు

మహాసభలో నామోదింప బడవలెను. (ఇట్టి తీర్మానమునే గయాకాంగ్రెసు మహాసభలో నేనుపపాదించితిని).

(2) అభిప్రాయాలన్ని స్థానములను కానసభలలో కాంగ్రెసువారు బడయవలెను. పిమ్మట కానసభలలో కూర్చుండుటను గూర్చియు సభలలో చర్యలను గూర్చియు కాంగ్రెసు వారు ప్రభుత్వముగా చేయునట్టి తీర్మానములకు ఎన్నుకొనబడిన వారు బద్ధులు కావలెను.

(3) కేంద్రీ పర్యాయము ఎన్నికలు జరిగినపుడు ఎటుల బహిష్కరించితమో యాసారిగూడ నటులనే బహిష్కరింపవలెను.

బొంబాయిలోను నాగపూరులోను జరిగిన స్థాయిసంఘ సభలలో నామోదింపబడిన సమాధానతీర్మానములను గోల్ గొప్ప లోపమున్నది. స్వరాజ్యపక్షమున చేరిన కాంగ్రెసుసభ్యులకొరకు మౌనమే గాక, కాంగ్రెసుసభ్యులు కానివారును కానసభలలో నిరోధింపబడిన బూసనివారను అన్ని విషయములందును కాంగ్రెసుకు ప్రతిఘటనగా నున్నవారును యితరులకొరకు గూడ ఎన్నికలను బహిష్కరింపరాదని ఆతీర్మానము విధించుచున్నది. కాంగ్రెసుసభ్యులు కాని వారు కానసభలకు అభ్యర్థులుగా నిలచినచో వారికి ఓట్లు యిచ్చవద్దని బోధించుటకు గూడ పిలువలెనంద పోవుచున్నది. అవసరసభల జరుపుటకు స్వరాజ్యపక్షమువారికి రింగిరించుట లేదనిన అవసరసభలో నామోదింపబడిన తీర్మానము ప్రకారము నడుచుకొనుటకు వారంగిరింప లేదనటయే, దీవలన అవిధేయత ఎంత ప్రబలముగా నున్నదియు తెల్ల మగుచున్నది సమాధానము నిష్ఫలమని స్పష్టమగుచున్నది. అవసరకాంగ్రెసు మహాసభల జరుపవలెనని నాగపూరులో స్థాయిసంఘసభలో నామోదింపబడిన తీర్మానమున రద్దుజరుపబడుటకు మరల స్థాయిసంఘసభల జరుపవలెనని కోరుచు వెంటనే 31 వందల భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘ సభ్యులు సంతకములు చేసి తార్కదర్శి లేఖను పంపుటవలసినది తులు దున్నవారములైనవి. మన మనసరింప వలసినది గాంధీమహాత్ముని విధానమే గాన దానినే మరల అచరణమునకు లేర్చి సాధ్యమగుంతవరకు దానినే అనుసరింపవలెను. కానసభల సమస్యను వైరితేలిపిన మూడు పద్ధతులలోను ఏదో యొక పద్ధతిని పోషించుకొనవలెను. అవసరమోద్యమము సార్వభౌమిక మగు నుద్యమమని స్పష్టపరుచుటకు కానసభల సమస్యతో పాటు మున్దానినీ పలు లోకములలోను ఎన్నికలు, ఖద్దరు, మద్య పానదీపనము, వారటాలులు మున్నగువాని గూడ నవలంబించి ప్రజలలో నెత్తనమును కలుగజేయవలెను. ప్రతివెల 18 వ తేదీని వందల కొలది వేల కొలది దేశీయులు ఎరవాడ చెరసాల పుణ్యక్షేత్ర సందర్శనార్థము వెళ్లుటకును, ప్రతివెల 18 వ తేదీని దేశీయులెవ్వరును రైలులో ప్రయాణము చేయకుండుటకును ఏర్పాటు చేయవలెను. 18 వ తేదీని దేశీయమునందరినీ రైలుబండ్లు ఖాళీగా తిరుగుకట్లు మనము చేయవలెను. బ్రిటిషుదేశీయులకును బహిష్కరింపవలెను. గాంధీ మహాత్మునివట్టు కెస్టాభారతీయుల పట్టు దొరతనమువారి ప్రతిఘటనమునకు దేశీయులు అసమర్థుని అగ్రహమును తెలుపుటకు తగిన విజృంభణముల నొనరింపవలెను. ఇప్పుడు దీక్షలో జరిగిన భారతకానసభలో కానసభ్యులు తీరమగు నిరోధభావమును చూపి, దాని ఫలితము మనకు తెల్లమైనది. కాంగ్రెసుసభ్యులు కొందరుగూడ కానసభలకు వెళ్లి మిరకాదులను త్రోసిరాజిగిని వారిలో కలిసిగాని యిట్టి నిరోధమును చూపినను యితరకంటె సభికులకు ప్రయోజనము కలుగదు. స్వరాజ్యపక్షమువారు కానసభలకు వెళ్లి దొరతనము వారికి తెలుపబోవు వాంఛితములు కాంగ్రెసు మహాసభ వారి వాంఛితములకు భిన్నముగా నుండునట్టి సూచనలు కనబడుచున్నవి. అదియే నిజమగుచో స్వరాజ్య పక్షమువారి కొరకు కాంగ్రెసువారుచేయు సదుపాయము లన్నియును నిష్ఫలమేయగును. కాన కానసభల విషయమును కాంగ్రెసువారే పరిష్కరింపవలెను.

(1) ఎన్నికలకు నిలుపుడు. కానసభలకు వెళ్లకు (2) కానసభలకు వెళ్లకు, కాంగ్రెసు మహాసభవారి ఆజ్ఞానుసారము నాసభలలో నడుచుకొనుట (3) కానసభల ఎన్నికలను బహిష్కరింపుడు అను నీమూడు పద్ధతులలో ఏదోయొకపద్ధతిని కాంగ్రెసుమహాసభవారు స్థిరపరుపవలెను.

నాయకత్వము నామమాత్రముగా నుండగూడదు

నాయకత్వము చేతుకుమాత్రమేగాని క్రియలో నుండుట లేదు. అటు ఉండ గూడదు. రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులును ఆభిలభారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడును నిజముగా నాయకత్వము వహించు

చినదేసిందుటకు వారి కవకాళ మొసగవలెను. భిన్నాభిప్రాయములు చాల అరుదుగా కలుగుచుండును. అట్టిచో అభ్యక్షుని ఆజ్ఞానుసారము విధేయులై దేశీయులు నడుచుకొనవలెను. అభ్యక్షుడు ముందుగా తోడినాయకులతో నాలోచించుకొనడ బహిష్కరణము కేవలమును చెప్పడు. ముందుగా రహస్యముగా ఆలోచనలు వాదోపవాదములు నున్న నవి జరుగక మావవు. ఒకసారి బహిష్కరణముగా తీర్మానము ప్రకటింపబడిన పిమ్మట అందఱును ఆ ప్రకారము నడుచుకొనవలెను. ఏ నాయకుడైన అభ్యక్షుడుగా నుండుటకు మనము కమ్మలించినచో అతనిని తొలగింపవచ్చునని అతని స్థానమున మరియొకని నియమించి అతని ఆజ్ఞానుసారము నడుచుకొనుటకు మనము సంసిద్ధులము కావలెను. గోల్ వార్షికమేకని నాయకునిగా నియమించుటవలన స్వరాజ్యము కల్గివచ్చును. కాంగ్రెసు పక్షపులను బడయవలెను నాకొందరి మందుకు గాన నట్టివారి ఆక తీర్పులకు మొట్టమొదట ఆపదవికి అర్హులనికోచించవలసి కొందరిని ఎన్నుకొనవలెను. వారిలో నొక్కొకరు మూడువెలలకరకు అపకవని వహించున ప్రేర్కవలెను. తండల, రాష్ట్రీయ, దేశీయ కాంగ్రెసు సంఘముల అభ్యక్షులను గూర్చి యాపద్ధతి ననుసరింపవలెను. వెళ్లక తటాబులునుండి మనకు పరదాస్యమునకు పాల్పడియుండుటచే మన దేశీయ వారి వర్తనమునం దిట్టి లోపములు కలిగినవిగాని గాంధీమహాత్ముడు నాయకుడుగా నున్నపుడు మాత్రము మహానాయకుని అధ్యక్షకైరిలన నీ లోపము లన్నియు నడుగంటి పోయివి. చక్కని కట్టుబాటు వైరి కార్యములు నెరవేర్పబడెను. దేశీయులను పీడించు ధిక్క సంఖ్యాకుల భగ్గములు, తిరుగుబాటు చేయు సంఖ్యాకుల వర్గములు, స్వపక్షాభిమానము కుతంత్రము, అల్ప విషయములలో గూడ మూర్ఖపు పట్టుబట్టు, ముఖ్యవిషయములలో గూడ లొంగిపోవుట మనోదౌర్బల్యము, మున్నగు లోపములు స్వరాజ్యనిరోధము లనుట నిశ్చయము. గాంధీమహాత్ముడు నిరవధాన కేకసంపన్నుడగుటచే నాతడు నాయకత్వమును వహించినపుడే విషయములను గూర్చి నిబంధనలు చేయవలసిన అవసరము కలుగలేదు. కాని ఆకాయము ఏకమైనను విధానము ఏకమైనను కట్టుబాటుమాత్రము ఏమిగా నుండవలసిన మనోపురు స్పష్టమైనది. గతమునుగూర్చి యింతియింతయు చెప్పించుటయు నిరపయోగము. మనమందరమును కలిసి ఆలోచించి జటిలమగు విధానమును కర్ణయింప జాలిపోయినను మనమందరము కేకపించి పరిచేయుచున్నామనిలోకము గ్రహించుకట్టుయిన మనము మెలంగుట క్యవసరము. హెచ్చుమంది చేయవలసిన కార్యమునకు అల్పసంఖ్యాకులు నిరోధమును కలిగింపగూడదు. హెచ్చుమందితో కలసి పరిచేయుటకు తమకేప్పుడు లేనిచో యిచ్చుములేనివారు ఎకదొలగియుండుట ఉచితము. అటులగాక తమకభిప్రాయానుసారము తీర్మానముగా పరిచేయుటకే అల్పసంఖ్యాకులు నిశ్చయించినచో కాంగ్రెసునుండి పూర్తిగా విడిపోయి రిపయిష్టానుసారము చేయవలెను. (హిందూ)

భారత హిందూమహాసభ

పండిత మాలవ్యాగారి తంతివార్త

సప్తమ హిందూమహాసభ కాసిగరమున కామాక్షుడు ట్టున కాసిగరలో (హిందూభావాల ప్రారంభనము) లో ఆగష్టునెల 19, 20 తేదీలలో జరుగును. క్రతినిధులునుండుగా తెలిపినచో వారికి ఉచితముగా బసలను సత్కారసంఘము వారేర్పరచెదరు. బసలలో భోజనములకుగూడ ఏర్పాటుచేసెదరుగాని అందులకు ప్రతిఘటన క్యయమును భరింపవలెను. హిందూసభలు, సాతనభర్తసభలు, అర్యసమాజములు, బ్రాహ్మణ, రాజకర్త, షాత్రీ, వైశ్య, కుర్మి, ఆహిరుసింగు, ఆహిర్వాస, వనభర్త సభలు మున్నగు నన్ని సభలవారు ప్రతినిధులను పంపగలరదము. హిందువులు, సిక్కులు, జయిలులు, బౌద్ధులు, బ్రహ్మసమాజమువారు మున్నగు కాఖల వారిందఱును 18 ఏండ్లు దాటినచో ప్రతినిధులుగా ఎన్నుకొనబడుట కర్తవ్యమగుదురు. ప్రతినిధులను 5 రూపాయలు. విద్యాంకులును పండితులను ముగ్ధులను నగువారి సభ్యులవచ్చి ముఖ్య విషయములను చర్చించుటలో తోడ్పడునట్లు ప్రతిపాధికులను ప్రచారకులను వక్తవనగు హిందువులు ప్రోత్సాహపరుపవలెను. ప్రతి రాలూ కానుండియు ప్రతినిధులను పంపుటకు ఏర్పాటుచేయవలెను. ప్రతినిధులను ఎన్నుకొనిన సంఘమువారే వారికగు ప్రయాణవ్యయములను భరింపవలెను. ఎన్నికలు వెంటనే పారించి భముకావలెను. ఎన్నుకొనబడినవారి పేరులను సన్మానసంఘమువారికి తెలియవలెను. ఇతర విషయములను తెలియగోరువారును ప్రతినిధుల దరఖాస్తు ఫారములను కోరుతూక నిలుల వ్రాయవలెను.

సైక్రటరీ, మహాసభ, పోస్టాఫీసు, హిందూ యూనివర్సిటీ, బెనారసు. (అప్రె)

ఆంధ్ర పత్రిక

1923-వ సంవత్సరము 2 వ తేది

గురువారము

కాంగ్రెసు వైభవము

కాంగ్రెసు చారిత్రమునందు, నేటి యగము మహాప్రముఖమునది. కాంగ్రెసుపై ప్రజలకు గల భక్తి రానురాను అతీతమైనది, గాంధీ మహాత్ముడు రిజియరింగును సమర్థించిన దానిక, దాని ప్రామాణ్యము నిరూపించెను. జాతీయసంస్థల లోకెల్ల, కాంగ్రెసు సంస్థయే అగ్రగణ్యమైనదినుటకు సందేహము లేదు. పెక్కుమంది మేధా సంపన్నులచేతను, స్వార్థరహితచిత్తులచేతను వెంచి పోషించబడిన కాంగ్రెసు సంస్థ, నేడు త్యాగమున కాలవల వయ్యెడి. కాంగ్రెసుసభ్యులు కలుపుదు తమ సమృద్ధిమూలకొరకు ధనమునే గాక, శరీర స్వార్థిత్వమును సయితము కోల్పోయిరి. ఎట్టి కష్టములు కలుగజేసినను, కాంగ్రెసుతీర్మానములను కొనసాగించుటకు కలుపుదు ముందుకు వచ్చిరి. కాంగ్రెసు తీర్మానించిన చాలున. ఆ తీర్మానము నకు విలువ పెచ్చెను. ఏ జాతీయమునను స్వీయ ప్రతిపాకనల నెంత గౌరవించిన నంతటి సత్వరాభివృద్ధి గాంచును. స్వరాజ్యసిద్ధి కిదియే ప్రధానసాధనము. కాంగ్రెసు తీర్మానము లిప్పుడు, వేలూరుకము నాల్పించి. వెనుకటి దినములలో, కాంగ్రెసు తీర్మానములు కేవలము ప్రభుత్వమునకు విన్నపముల గావించుటతోన, ప్రార్థనల సలుపుట తోను ముగిసెడివి. నూతనయుగమున అట్టి స్థితి యంతయు ముగిసెడిది. కాంగ్రెసు తీర్మానములు ప్రజల కర్తవ్యమును బోధించును. ప్రజలను హెచ్చరించును. ప్రజలను ప్రార్థించును. ప్రజాప్రతి నిధులు కాంగ్రెసులో కరియించిచి గావించెడి నిర్ణయములు ప్రజల నుద్దేశించి కావించబడినవే. కాంగ్రెసుదృష్టి కలుకలనండి అంతర్భుమియ్యెను. కాంగ్రెసునందు గలిగిన ఇట్టి మార్పు, అద్భుత మయినది. ఈ మార్పు కెడిపోకుండ నిలుచుచో, స్వరాజ్యము ఎల్లరికీ ప్రత్యక్షము గాకమానదు. స్వరాజ్యము నందు, "స్వ" యను భావము ముఖ్యము. అట్టి భావమునే ప్రస్తుతి కాంగ్రెసుసభ్యుల కలుకలచున్నది. కాంగ్రెసు తీర్మానములు కొందఱు ఆకు రించిపవచ్చును. రుచింపకబోవచ్చును. కాని, భారతదేశముపై భక్తిగలదేని, నాయకులపై గౌరవము గలదేని, కాంగ్రెసుపై ఆదరము గలదేని, కాంగ్రెసు తీర్మానములను ప్రమాణములుగ గ్రహించక తీరదు.

తాము తేసిన తీర్మానములకు ప్రజలు దోసి తాగుట, వారి స్వరాజ్యార్హతను గనుక అవును. కాంగ్రెసు తీర్మానములు ప్రజలకు దప్ప ఇతరులకు సంబంధించినవి గావు గావున, వారు వానిని అగౌరవించుచో, తమ్ముతామె అగౌరవకరికొనినవారగుదురు. ప్రపంచమున నగుబాట్ల పాలగుదురు. అధికారులకు వీరనిన చుటుకన యగును. భారతీయుల దృఢనిశ్చయముగూర్చి ప్రపంచమునకు శంక కలుగును. కాంగ్రెసు తీర్మానములు సంపూర్ణములు గాకబోవచ్చును. వానియందు కొన్ని లోపములు వ్యక్తులకు గనుపించవచ్చును. వేటొక మార్గము నవ

లంబించుచో, ఎక్కుడు శ్రీమముగ మనోరథ మీదేరు సని తోవవచ్చును. కాని కాంగ్రెసు తీర్మానములకు కట్టునడి యుండుట ముఖ్యము. వ్యక్తులు తమ తమ యభిప్రాయములను కాంగ్రెసు తీర్మానములకు లోబడజేయుట యవసరము. సంఘేత క్రికలా యగే అను సూక్తిప్రకారము, సంఘత క్తి మూలమున సాధించదగిన కార్యములను మరియొక మూలమున సాధించుటకు సాధ్యపడదు. వ్యక్తు లెంతయును లయినను, కాంగ్రెసుపేరతో జేయదగిన కార్యములను నిర్వహించజాలరు. అది యొకవేళ సాధ్యపడినను, కాంగ్రెసుప్రతిష్ఠ యొకమాటు దొలగిన పిమ్మట దాని సానమునందు మరియొక సంస్థను నిలువబెట్టుట దుర్లభ మగును. మహామహులచే పోషించి వెంపబడిన, కాంగ్రెసు అంతరించుచో, జాతీయోద్యమకలుత్యము దొలగిపోవును. కాంగ్రెసు ప్రామాణ్యమును, కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠయు అంతరింపకుండ జూచుట, ఎల్లరివిధి యగుచున్నది. కాంగ్రెసు సభ్యులగు వారందరును కాంగ్రెసు బలము తిరిగిపోకుండ జూచుట ధర్మము. గాంధీ మహాత్ముడు జయిలకు బోయిన పిమ్మట, కాంగ్రెసు నందు చీలికలు పెచ్చి, దాని ప్రామాణ్యప్రతిష్ఠలను తగ్గించుచున్నవి. కాంగ్రెసు తీర్మానము మాట వలయు ననిన, మరియొక కాంగ్రెసు సభను జరుపుట యుక్తమగును గాని, ఎవరియిష్టమువచ్చినట్లుల వారు ప్రవర్తించెద మనుచో, గాంధీమహాత్ముడు సలిపిన కృషియంతయు బూడిదలో బోసిన పన్నీ రగును. కాంగ్రెసు తీర్మానముల సతీకరించుటచే గలిగెడి స్వల్పలాభములకన్నన, కాంగ్రెసు తీర్మానమును ధిక్కరించుటచే గలిగెడి అనర్థములు మెండుగ నుండు ననుట నిర్వివాదాంశము.

శ్రీమత్ శ్రీనివాసయ్యగారు, తరుణ సమయమున నీవిషయమై హెచ్చరికగాంచుట భావ్యముగ దోచును. కానియు ప్రవేశము విషయమై అయ్యంగారు కాంగ్రెసుతీర్మానముతో పూర్తిగ నేకీభవింపకున్నన, కాంగ్రెసుతీర్మానమును ధిక్కరించుటకు వారు అంగీకరించుటలేదు. గాంధీమహాత్ముడు ప్రజలమధ్య నిలిచియున్నంతివరకు, అతని హితమును దేశము శరీరసావహించుచుండుటచే, ప్రత్యేకనిబంధనల గావించుట కవసరము లేకబోయెను. ఇప్పుడటుల గాదు. గాంధీమహాత్మునితో సరిపోల్చదగిన నాయకుడు, మరియొకరు గనుపించరు. అన్నికడుములవారిని నొక్కడిక్కొనకు చేర్చుల ప్రజానిధియై కార్యకర్తమును మరియొకరు గనుపించరు. గాంధీమహాత్ముని క్రీస్తుతోను, బుద్ధునితోను, ప్రవక్తలతోను ఆయా మతములవారు బోల్పుచున్నపుడు, అట్టిమహామహుడు యీ ప్రపంచమున సామాన్యముగ నుద్భవించుట యరుదని గ్రహింపవచ్చును. గాంధీమహాత్మునివంటి నాయకు లెన్నడో గాని యుదయింపరు. అట్టివారు కార్యరంగమున కిరకాల ముండుటయు తలస్థింపదు. అంతమాత్రముచే, జాతీయోద్యమము క్షీణింపవలయునా? నాయకులు ఎవరియిష్టము వచ్చినట్లుల వారు సంచరింపవలయునా? చేరెన్నికగన్న నాయకులు హిత మొనగ వీలులేనపుడు, కాంగ్రెసు సభాభిప్రాయమే ఎల్లరికీను ప్రమాణమగును. ప్రజలు పొరబడినను తప్పులేదు. నరులందే నారాయణుడు వసింపు నను నమృతప్రకారము, కాంగ్రెసు సమావేశమునందు ప్రతిఫలించెడి యభిప్రాయము ఉత్కృష్టమగుచున్నది. స్వరాజ్యము నపేక్షించువారలు, ప్రజాభిప్రాయమునకు కట్టునడియుండు శక్తిని ముందుగ నలవరచు కొనవలెను. స్వపరిపాలనము ననుభవించెడి దేశములలో, ఇట్టి సుగుణము గనుపించును. వ్యక్తుల యభిప్రాయము లెంతబలిష్ఠముగ నున్నను, బహుళ

సంఖ్యాకుల యభిప్రాయమునకు ఒడ్డులగుట కంగీకరించుట, స్వరాజ్యసామర్థ్యమును చాటుచుండును.

ఇందుకు నిగ్రహ మవసరము. వినయ మావశ్యకము. ధనత్యాగము నకిన్నన, శరీరస్వార్థిత్వ త్యాగమునకన్నను గూడ, స్వీయాభిప్రాయము ప్రత్యేక మగును. ప్రజాపరిపాలనమున కిట్టి శక్తియే మూలాధారము. డిమోక్రసీలు నిలుచుట కిది ముఖ్యము. డిమోక్రసీకొరకు ప్రయత్నించెడి హిందూదేశము, ఇట్టి శక్తిని గడింపక తీరదు. కాంగ్రెసు తీర్మానములకు ఒడ్డు లగుటకు శక్తి బడయుట, సత్వర స్వరాజ్య సిద్ధి కావశ్యకమని, కొంచె మాలోచించిన దెలియ గలదు. కాంగ్రెసు తీర్మానములు, కేవలము సలహాలు గావనియు, అవి ఆదేశము లనియు నిరూపింపవలయునని, శ్రీనివాస అయ్యంగారు గోరుచున్నారు. కాంగ్రెసు తీర్మానములపై స్వల్పసంఖ్యాకులు తిరుగబడవచ్చునను సభిప్రాయము దొలగిపోవలయునని కూడ వారు గోరుచున్నారు. అధికసంఖ్యాకులతో తోడ్పడజాలక బోయినచో, ప్రత్యేక వ్యక్తులు వారి కార్యముల కడ్డు దగులకుండ విడిగ నుండవచ్చును. లేకుండల కాంగ్రెసుకు విడిచి వెలుపలకుబోయి పనిజేయవచ్చును. అంతియగాని, కాంగ్రెసునందుండి, కాంగ్రెసుపనుల కడ్డు దగులుట తప్పని అయ్యంగారి యుద్దేశము. అయ్యంగారి సూచనల గూర్చి ఎల్లరు యోచించుట ధర్మము. కాంగ్రెసు తీర్మానముల ప్రామాణ్యము గూర్చియు, అల్పసంఖ్యాకుల ధర్మము గూర్చియు, కమిటీ తీర్మానముల పరిమితి గూర్చియు, పెక్కు సందేయములు ప్రబలియున్నవి. కానియు ప్రవేశమును గూర్చి యభిప్రాయ మొసగుటయే గాక, కాంగ్రెసు నిబంధనలను స్థిరపరచి, దేశమున కొకమార్గము జూపి, వివాదములకు తావు లేకుండ కట్టుదిట్టముల నేర్పరుచుటగూడ అవసరము. ఇక్కార్యము ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసభ గూడిన గాని సాధ్యపడదు. కాని, ఎన్ని కట్టుదిట్టముల నేర్పరించినను, కాంగ్రెసుపై ప్రజలు భక్తి జూపనియెడల, ఇవి విఫల మగును. కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠ యడుగంటును. అయ్యంగారివలె, ఇతర నాయకులను కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠను నిలువబెట్టుటకు దృఢప్రయత్నముల నాచరించిన గాని, దేశవిముక్తి త్వరలో లభింపజాలదు.

తమాషాలా?

స్వరాజ్యపక్షమువారిపత్తులు తమాషాలక్రింద పరిణమించుచున్నవి. నాగపురమునందు జరిగిన కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ, అసందిగ్ధమగు నిర్ణయమును కావించెను. బాంబాయిసభలో సంగీకరింపబడిన రాజీని బలపరచుచు, ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశము గూడి శాసనసభాబహిష్కారాది సమస్యలను పరిష్కరింపవలెనని తీర్మానించెను. ఈ సభకు స్వరాజ్యపక్షసభ్యులలో ముఖ్యులు వెడలిరి. స్వరాజ్యపక్షమున కునికివట్టుగు మహారాష్ట్రదేశము నందీసభ జరిగియుండుటచే, నాగపుర సభానిర్ణయమున కీపక్షమువా రాక్షేపింప బనిలేదు. దాను, రంగస్వామిఅయ్యంగారు, సత్యమూర్తి, అభ్యంకిరు వి. జే. ఖటేలు మొదలగు స్వరాజ్యపక్షనాయకు లిసభకు వెడలియుండినపుడు, లగినచచ్చ జరిగిన మీదట గావించబడిన తీర్మానము సంగీకరించి యుండవలసినది. ప్రత్యేక సమావేశ తీర్మానము అన్నికడుములవారికిని అవసర మని వేటుగడలుగ నక్కర లేదు. ప్రస్తుత సందర్భములలో కాంగ్రెస నిర్ణయ మొక్కసారి జరిగినపిమ్మట, సందిగ్ధస్థితి

కొలగిపోగలదు. కాంగ్రెసునిర్ణయము ఉభయకక్ష ములకును తేజవచాకమే. మరల నెక కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభను జరుగగోరుట కాాయానకు కారణమగుటదప్ప వేరులాభము గలిగించజాలదు. బొంబాయివారు ప్రత్యేకసమావేశమునకు ప్రయత్నముల గావించుచున్నపుడు, వాని నాపవలయునని కోరుటవలన వారిలో నుత్సాహము దగ్గుట సహజము. వారిపు డీభారమును పహించరని తెలియుచున్నది. మరల నెక కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ జరుగవలయునని స్వరాజ్యకక్షమువారు గోదనచో, విశాఖపట్టణములో సీసభ జరుగనని ప్రకటించిన నాటినుండియు, అభ్యంతరముల నేలచెప్పవలయును? మహారాష్ట్రనాయకులు తామీసభకు హాజరు గామని తెలుపుట విచిత్రము గనుండెను. సభ గావలయునని కోరినవారే యిటుల దెలుపుచుండ, తదితరు లేమని తెలిపెదరో, చెప్పవలయునా? విశాఖపట్టణమువారు నాయకులను సన్మానించవలయు నను మహోత్సాహముతో, విశేష ధనవ్యయమునకు లోబడి స్వాగతప్రయత్నముల గావించుచున్నారు. దాసుగారు ముప్పది మంది యనుచరులతో సభ కేటించెద రను వార్త కొంతవడి ప్రోత్సాహకరముగ నుండెను. నేటి ఆసాసియేటుడు ప్రెస్సు వార్త ప్రకారము దాసుగారు విశాఖపట్టణపు సభకు బోరని దెలియుటయ గాక, సభ గావలయునని కోరినవారు తమ విన్నపమును ఉడసంహరించికొనిరిని గూడ తెలియుచున్నది. ఇది మిగుల విచిత్రముగ దోషక మానదు. సభ జరుగవలయునని కోరినవారు, తమాషాకొర కిటుల గావించిరిని యిప్పుడు దెలుచున్నది. బాబు హరిదయాల్ నాగు గారు అధ్యక్షునికి వ్రాసినటుల, ఇది యంతయు పరిహాసముక్రింద పరిణమించినది. ఈ చర్య, రోము పురము దగ్గమగుచుండ సీరోఫిడేలు వాయించిన సామెతను జ్ఞప్తికి దెచ్చుచున్నది. మరల నెక కమిటీసభను జరుగవలయు నను విన్నపము లేకున్న, ప్రత్యేకసమావేశపు ఏర్పాటు లీసరికి చురుకుగ కొనసాగుచుండెడివి. విన్నప మంపినవారి ఎత్తులవలన, ప్రత్యేక సమావేశము త్వరలో జరుగుట కాటంకము గలిగెను. ఇట్టి ఎత్తులద్వారా జయము బడయుట దుర్లభము. ఏయద్యమ మయినను, జయము గాంచుటకు ధర్మముపై నాధారపడి యుండువలెను. విశాఖపట్టణపు సభ యీ తీరున విఫలమగుటచే, నాగపురపు తీర్మానముప్రకారము ప్రత్యేక సమావేశమును వెంటనే జరుపుట యుక్తము. స్వరాజ్యకక్షము, ప్రత్యేక సమావేశ నిర్ణయమునకు కట్టుబడినను, కట్టుబడికబోయినను, కాంగ్రెసుపై భక్తి గలవా రెల్లరి కి నిర్ణయము ప్రామాణికమగును. వారి సంధియుముల నెల్ల బాపును. అంతయ గాక, కాంగ్రెసునకు సరియగు సంగపహామును నిర్ణయించుటకు వీలగును. బొంబాయిలో సీ సమావేశ మొకవేళ జరుగుటకు వీలు లేకున్నచో, డిల్లీలో జరుపుటకు తాము సంసిద్ధులుగ నున్నటుల అఫ్ ఆలీగారు వెలిబుచ్చిరి. కాంగ్రెసునుండి స్పష్టమగు నాదేశ మీసమయమున వెలువడుట భావ్యమని, వీరి తలంపు. కాంగ్రెసుపై భక్తి గలవా రెల్లరును, వారిభక్తిని కార్యరూపమున గనుపఱచుటకు తరుణ మాసన్నిమయినది. అట్టి యవకాశమును దేశభక్తులు వినియోగించి, చరితార్థు లగుదురు గాక!

చిలకు : గాంధీ
 లోకమాన్యతీలకు జీవించియున్నచో, ఏమి జేసెడివాడని విచిత్రించుట, అసభ్యముగ దోచును. సహాయనిరాకరణోద్యమము నతడు ప్రతిఘటించెడివాడని యూహించుట, హేతుబద్ధము గాజాలదు.

తీలకునకును గాంధీని పోటీపెట్టదలచుట పాడిగా దని ప్రజ్ఞాంకికరింతురు. నిన్నటిదినము ఘోకలేహులలో జరిగిన తీలకు సాంవత్సరికోత్సవ సందర్భమున బిసెంటుగారు పంపినలేఖ విచిత్రాభిప్రాయములను ప్రతిపాదించుచున్నది. లోకమాన్యతీలకు ముందు కురిచెడి అతివాదిగాడనియు, దూండ్పిట్టగల యుక్తి పరుడనియు, బిసెంటుగారిపుడు పొగడుచున్నారు. కాని లోకమాన్యని అతివాదులగురు వని పిలిచిన దినములు బిసెంటుగారికి మరుపునకువచ్చెగాబోలు. తాను సమిష్టధర్మముకొరకు, లోకమాన్యడు ఇతర లాభసప్తములను పాటించలేదను సంగతి గమనించిన, బిసెంటుగారి వర్ణనము వారి కెంతమాత్రము సరిపోదని గ్రహించవచ్చును. సూరతు కాంగ్రెసు వేదికపై తీలకు నిలిచి, అధ్యక్షుని యెన్నికకు ప్రతికూలముగ ముచ్చటించదలచినపుడు, వారికి మితవాదనాయకు లెడ్డుగలిగించిరి. ఆసమయమున నతడు వెనుకకుదగ్గిన యెడల, కాంగ్రెసు సభ భగ్నము గాకుండెడిదే. అయినను, స్వాతంత్ర్యనిరోధమును లోకమాన్యడు సహించక, జన్మస్వాతంత్ర్యమును నిలువబెట్టుటకై యితరమగు నాలోచనలను విడనాడెను. సూరతు సభ భగ్నమయ్యెను. పలువు రందుకు చింతించిరి. లోకమాన్యడు మాత్రము అందుకు చింతించి యుండదు. సహాయనిరాకరణోద్యమము త్యాగధర్మముపై నాధారపడి యున్నది. లోకమాన్యడు త్యాగమూర్తి. ఏ విచారణయందును, అతడు అధికారుల యనుగ్రహమును కోరక, న్యాయమునే కోరెను. అంతయ గాని అతడెన్నడును వెనుదీసి ఎరుగదు. అట్టి లోకమాన్యడు, పై యుక్తకర్తవ్యములను వదలివైచి స్వతంత్రిని పెంపొందించెడి సహాయనిరాకరణోద్యమమును నిరాకరించెడి వాడనుటకన్న వైపరీత్యము వేటొక టుండునా? బొంబాయి గవర్నరు గారు కావించిన సభలో, జాతీయవాదుల యభిప్రాయమును తెలుపుట కవకాశము లేదని తోచినవెంటనే, లోకమాన్యడు సభను విడిచియుండ లేదా? ఇది సహాయనిరాకరణము గాదా? లోకమాన్య డెన్నడును స్వతంత్రి నే పురికొల్పుచుండెను. స్వరాజ్యముదప్ప మరేయే యితర స్వల్పసౌకర్యములనుయినను నాశించవల దని నిరంతరము బోధించుచుండెను. నిర్ణయమగుశాసనసభలో జేరి కాలమును వ్యర్థపరుపవలయునని లోకమాన్యడు బోధించి యుండెడివాడు గాదు. బిసెంటుగారు తలంచినటుల గాక, సహాయనిరాకరణోద్యమ విజృంభణమునకు తీలకు మహాశయ్యుడు తప్పక తొడ్పడి యుండును. ప్రజాభిప్రాయ మనిన లోకమాన్యని కున్న గౌరవము, మరె యొకరి యందు గనుపింపదు. లోకమాన్య ఘోక వేళ సహాయనిరాకరణధర్మమును స్వయముగ సంగీకరింపకున్నను, ప్రజాభిప్రాయ మీయద్యమమునకు సుముఖముగ నున్నదని తోచిన, అతడు దానిని తప్పక నవలంబించి పట్టుదలతో కొనసాగించి యుండును. కాంగ్రెసుసభాతీర్మానములను ప్రతిఘటించుటకు, లోకమాన్య డెన్నడును బూనుకొని యుండెడి వాడు గాదు. కాంగ్రెసుతీర్మానములను ధిక్కరించెడివారు, లోకమాన్యని బొగడుటయు, గాంధీని నిరసించుటయు, మిగుల విచిత్రముగ నుండును. ఏది యెటులున్నను, లోకమాన్యని యుద్దేశములకును, బిసెంటుగారు ప్రస్తుత మవలంబించెడి మార్గమునకును, ఏమాత్రము సంబంధము లేదని మాత్రము దృఢముగ దెలుపవచ్చును.

ప్రాన్సు, జర్మను సంరంభము
 ప్రాన్సు, జర్మను సంరంభము త్వరలో సంతరించు సూచనలు గనుపింపవు. బ్రిటిషు ప్రధాన మంత్రి యగు బాల్టవినుగారు చేసిన సూచనల

వలన, ఫ్రెంచివారి శాతిన్యము దగ్గుననడి యూహ విప్పల మయ్యెను. ఫ్రెంచిప్రభుత్వము వర్సలీను సందనిబంధనల సనుమంతయు సడలించుట కంగీకరింప కున్నది. బెల్జియము ఫియితము కొంత మెత్తిబడుచుండ, ఇటలీ ఇంగ్లాండుతో నేకీభవించుచుండ, ప్రపంచాభిప్రాయము ప్రతికూలముగ నుండ, ప్రాన్సు మాత్రము ససేమిరా యనుట వివేకమును జూపజాలదు. ఫ్రెంచివారి కొక యాశ గలదు. జర్మని ధనాభావముచే సంతటపడుచున్నది. జర్మను ప్రజలలో ఆకలిబాధ యధికమగుచున్నది. ఒకవంక సాంఘికవాదులు విజృంభించుచున్నారు. విప్లవము జరుగ నేమో నను భయ ముద్భవించినది. వేటొకవంక జాతీయవాదులు మరల రాజ్యపరిపాలనమును తిరిగి నెలకొల్పదరేమో ననుభీతి గలదు. ప్రాన్సు, జర్మను పరిస్థితులను శాంతిముతో వీక్షించుచున్నది. ఆంతరింగికకల్లోలమువలన జర్మనీ భగ్నమగుచో, తమకార్యము గట్టెక్కునని ఫ్రెంచివారు భావించుచున్నారు. అందుచే తాము కోరెడి నష్టపరిహారమును తగ్గించుటకు, వారంగీకరించుట లేదు. జర్మనీ భగ్నమగుచో, ఫ్రెంచివారికి ధనలాభము గలుగునని తోచదు. జర్మను భగ్నత తోబాటు, యూరపుఖండమును భగ్నమగుననియు, అట్టి తిరి నష్టపరిహారమును రాబట్టుట అసలే దుర్లభ మగుననియు, బాల్టవినుగారు దెలిపియుండిరి. ఫ్రెంచి ప్రత్యుత్తరమునుగూర్చి బ్రిటిషుమంత్రివర్గమువారు యోచించుచున్నారు. నేటిదినము బాల్టవినుగారు మంత్రివర్గాభిప్రాయమును వెలిబుచ్చెదరు. భవిష్యత్కాలము మెటు లుండనో తెలియదు. ప్రస్తుతపరిస్థితులమాత్రము, శాంతిస్థాపనగూర్చి ఆశను పురికొల్పకున్నవి.

స్థానిక వార్తలు

- మద్రాసు శాసనసభ:**— కి.కా.డి.టి. ఆర్చిక సీటుకు, మద్రాసు శాసనసభ కార్యక్రమ సందేశ సమితి కే. నూర్యనారాయణమూర్తి నాయకుగారు ప్రాయశ్చయ్యారు.
- భారత శాసనసభ:**— గోదావరి, కృష్ణా కృష్ణిట్టు యెన్నకి భారతశాసనసభకు ఆధ్యక్షిగ నుండెదనని, ఏలూరు నుండి పోకల గోవిందరావు నాయకుగారు, బి.ఎ. బి. యల్. వ్రాకార్లు కిరీ, న్యూనికెటలు, కాన్సలరు, తాలూకాబోర్డు మెంబరు, ప్రాయశ్చయ్యారు.
- క. రామలింగారెడ్డిగారు:**— బీహారు బిస్సాప్రభుత్వమువారి యాహ్వానముపై, వారి విద్యావిచారణసంఘము ఎటుట సాక్ష్య మొనగుటకు రామలింగారెడ్డిగారు ఈ నెల 7 వ తేదీన కలకత్తా మెయిలునందు ప్రయాణమై రాంచీకి జనెదరు. తిరిగి 14 వ తేదీన వచ్చెదరు.
- తిరువల్లి కే.కే. అన్నదాస సమాజము:**— ఈ సమాజ యాజమాన్యము జులై 13 వ తేదీనుండి 30 వ తేదీ వరకు సమాజమువారును కుళాయల కుప్పయ్యచెట్టి, కుప్పరావు మధురైగ్రామణి, డాక్టరు శారాణానిస్వామి మొదల్యారు, కామయ్యచెట్టి, యక్కిణి అమ్మయ్య, రావు సాహెబు వాసారు సింగు, సి. నరేశచెట్టియారు గారల మున్నగువారు దీక్షలకు అన్నిప్రవాసము గావించిరి.
- కె. వి. గోపాలస్వామినాయుడు బి. ఎ.:**— మద్రాసు ప్రభుత్వఆధిపత్యిశాఖనుండియు గా. సర్. కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారిపుత్రు డను నీడు ఈ నెల మూడవతేదీన కొలంబోపట్టణమునకు జని అచ్చటనుండి 9 వ తేదీన "లంక మై" నాకై నాగ్గడేశమునకు జనెదరు. వీరుఆహ్వానపత్రవందలి తెలియజేసినకాలముందు ఆధికారస్థానములకెన్నీ, మారక సమస్యలను పరిచెదరు. బి.ఎస్. సి. క్రిగినాంతుటకునూడె యత్నించెదరు. కిరుకాత వి.సి.ఎస్. పరీక్షకుజదువనెంచిరి పరీక్షాసన్నద్ధుడు 19 వత్సరములే ఆవుటచే రాదు కృష్ణమలవరకును ఈపరీక్షకు నక్ష పిలువెదరు.

లోక మాన్యునివర్ధంతి

మదరాసు ఆంధ్రుల సమావేశము

కర్తవ్యోగ సిద్ధాంతము

నిన్నటికి మాడునందగ్రామములకిందట చనిపోయిన లోక మాన్యు తిలకుమహారాజుగారిని జరుపుటకై, ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయమునందు ఆంధ్రకాంగ్రెసుసభమువారు నిన్ను జూయంతాలము 5-45 నంటలకు ఒకమహాసభ జరిగెను. నిన్నటి దినము ఒకేసమయమునందు మరియెండు ప్రజాసభలు గలదుగనుటయు, వానపరియంటయూ తటస్థించినను ఆంధ్రకాంగ్రెసువారు మన ఈసభ నిర్వహణముగ జరిగియుండుట యద్భుతమనకల్గును. సభకు ప్రేయత్నముగా శాసనాధిపతి నాగేశ్వరరావుపంతులుగారిగా సాధారణత్యము జరిపించిరి.

వైప్రపార్థముతో సభ ప్రారంభమయ్యెను.

అధ్యక్షుడు

అంటి నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు తమ ప్రారంభోపన్యాసమున నిట్లు జరిగిరి: సోదరులారా, మనకు, మన దేశమునకు, స్వరాజ్యభిక్షనుబట్టి లోకమాన్యు తిలకుగారిని స్మరణ చేయుటకు నేడు మన మిచ్చట సమావేశమైతిమి. స్వరాజ్యసహాయమున మృత్యువును మనకు పడేయించినవారిలో తిలకు మహాశయు డగ్రహణ్యుడు. ఆయనకు పూర్వము స్వప్రయత్నమే లేకుండెను. స్వరాజ్యమున నేమియో, ఆయన మనకు పడేయించెను. అట్లు పడేకము చేయుటయందనే కష్టముల పాలయ్యెను. అందు మూడు యెడలను జరిగినాడు. ఒకమాది విచారణ జరుగుచుండ నేను బొంబయి నగరమునందే యుంటిని. ఆయన యందు క్రజల కెట్టిగారము గలదో ననుకొనుటకు, నేను విచారణ జరుగుచుండిన కాలమున కొద్దిమంది ప్రజల గుంపులే చాలెను. కొద్ది అంతయు అవసరమంతయు క్రిక్కిరిసిపోయి యుండెను. బొంబయి పనిచాడ్రా, ఇరెటూ, లక్షలకొలది కుర్రదేశవాళి. కే ను విచారణ విషయమై, అప్పటికిని ఇప్పటికిని ఎంతో భేదము గలదు. విచారణ జరిగెను. శిక్ష జేపిన పిమ్మట ఆయన రహస్యముగ జెయుటకు తీసికొనిపోయిరి. పరిశీలకుల కొంతమందినను, అప్పుడు ఇప్పటి కన్నను స్వరాజ్యవాదము చేయుటయందనే కష్టములు అందెనని మనము గుర్తింపవలెను. ఎవరైనను కొంచెము మాటలాడిన, రాజద్రోహమని యారోపించెడివారు. అట్టి మహాభ్రాతుడు మనకు స్వరాజ్యము జన్మస్వస్థమని చెప్పినాడు. ఈస్వరాజ్య భీషణము నాటినుండి తిలకుమహాశయుడు. దానిని వ్యాపి కడసిన నది గాంధీమహాత్ముడు.

మన మూరక ఆయనను ప్రశంసించిన లాభములేదు. ఆయన చెప్పిన యంశములను మనము గమనింపవలెను. ఆయన మన యనుకరణమునకై చూపినది భగవద్గీతలోని కర్మయోగము. ఈ దేశమునందు ప్రభుత్వ మేర్పడిన పిమ్మట మనసంకల్పము లేక శత్రువును వైవాధీనమేయని యానకొనుచుంటిమి. కాని తిలకు మనకు కర్మయోగమార్గమును బాపినాడు. ఆదియు నిష్కామ కర్మయోగ నుండవలెనని ఆయన యాశయము. అష్టామకర్మయోగ క్రింది ఆసహాయయోగమైనది. సంకల్ప మన్నంతమాత్రమున తాళుములేదు. కార్యసాధన మన సరమని తలచి తలచు ఆత్మను గల పతి పూజలనే రా ఎటుచేసెను. ఉత్సవముల జరిపెను. కర్మయందు ప్రజల కభిలాష లేకున్నను, తిలకు గలిగించినాడు. స్వరాజ్యవాదం అప్పుడును లేకపోలేదు. కాని స్వరాజ్యోపభిక్ష క్రయత్నము చేయవలెనని తిలకు మార్గమును బాపినాడు. మొట్టిమొదట తానే ఆ ప్రయత్నమున ఆచరణయందులెట్టెను. తాను జెయుటకు వెళ్ళుటలను దేశమునకు లాభముగలుగునని నమ్మి ఆయన జెయుటలో ప్రవేశించెను. గాంధీమహాత్ముడును తోడిదేశీయులము క్రికై జెయుటకు వెళ్ళినాడు. తనచేయినదే ఏమియు రాదు. తిలకుమహాశయుడు చూపినమార్గమున, ఆయన చేసినత్యాగమున మన మనుసరింపవలెను.

1. తిలకు కేవలము రాజకీయవిషయములందే గాక వాఙ్మయమునకును సేవచేసెను. వాఙ్మయమునందు ఆయన యొనరించిన సేవ మనదేశమునకేగాక ప్రపంచమున కంతటికిని లాభము గలిగినది. ఆయనగీతారహస్యమే అనేకయంతములను దెలుపుచున్నది. దానిని క్రపంచ మెల్లప్పుడును ప్రశంసించుచుండును.

దేశము నందగ్రామీలో నున్నపుడు తిలకు తనయుడైకే

ముల ననుసరించి తనకేర్పిన భారవోసెను. అట్లే మనమును కృషి నుంపవలెను. (కర్తవ్యోగము)

కర్మయోగము, కర్మసన్న్యాసము

పిమ్మట చిట్లా కేవలగీతారావుపంతులుగారి టిట్లు పఠ్యనించిరి.

లోకమాన్యు తిలకు గీతారహస్యమును రచించి దేశము

నకు మహాపాపము గావించెను. నే నా గీతారహస్యమును ఒకటిరెండుమార్లు క్రద్ధగా నఠించితిని. దేశమునకు ఆగంధము కర్మయోగమున, కార్యతలసందేశముగ నొసగెను. ఇది కట్టికే గాక, ఎప్పటికిని ఉపయోగపడగలదు. శంకరుడు బోధించిన కర్మసన్న్యాసమునకును లోకమాన్యుడు బోధించిన కర్మయోగ మునకును కృత్యానుకూలమందురు. కాని నాకుమాత్ర మట్లు తోచదు. కారణమేమన, నిత్యనైమిత్తిక కర్మలను క్రతివారును అభ్యసించవలెనని మిమాంసనవాదు లందురు. ఫలాపేక్షతో నూడిన కర్మలను వదిలివెట్టి కర్మసన్న్యాసము చేయవలెనని శంకరులు చెప్పెను. యజ్ఞయాగాదులు ఫలము కోరునట్టివి. లోకమాన్యుడును అట్టికర్మమునే జేపెను. కర్మయోగము, ఫలాపేక్షలేకుండ నిష్కామముగ కార్యముల జేయవలెను. మానవు లందు ఏవో కొన్ని కర్మలను చేయక తీరదు. ఎవరైనను సరే, కొంతకాలము పరిత్యజించినను, కర్మల మార్గము జేయవలెందురు. ఫలమును అపేక్షించక అట్టి కర్మలను ఆచరింపవలెనని తిలకు బోధించినాడు. అందుచేత ఇరువురికిని పన్నుదగిన భేదభిప్రాయములేదు. పూర్వాచారపరా యణు లిందుచేత లోకమాన్యుని సిద్ధాంతముతో వివాదము వెట్టు కొనవలసిన యావసరమును గన్పించెను. ఆయన జీవితమంతయు కర్మయోగముతో నూడియున్నది. ఆయన జీవితమున ప్రపంచ దృష్టితో చూచిన సామాన్యముగ జయముననది కాన్పింపదు. వ్యాసుమూర్తి దేవరుగారు ఆయనకు 6 సం. శిక్షవిధించు వన సరమున తిలకు దీక్షెప్పును చూచిన, ఆయనవాదము క్రతువు లనుకూడ నమ్మింపగలదు. ఆయన అప్పుడు చెప్పినవాక్యములు కార్యతముగ నిలువగలవు. కాని దేవరుగారు మాత్రము తూలు మాటలాడినారు. చిరకాలగారివై తెచ్చిన వ్యాఖ్యలలోను అత జయమొలిగెను. ఆయనను నిష్టాచురుద్ధితో-ఫలితమెట్లైనను సరే, పనిజేయ వలెను సంకల్పముతో నుండెను. అందుచేత, మనస్సునందు సంకల్పమొండెం. అందునూ ఛి గాలు కేనునం వోడిపోయిన పుడు ఆయన నోదార్చుట కనేకులు వెళ్ళిరి. కాని ఆయనకు మ నస్సులో; నెట్టి కలనియును కలుగక అత్యుత్సాహముతో మాట లాడెను.

మనమును స్వరాజ్యమునబొందుటకు ప్రయత్నముచేయు చున్నాము. జయము కలుగవచ్చును. మన మనకొనిన కాలమునకు ప్రాప్తముగాక పోవచ్చును. అనేకులు జెయుటకు పోవచ్చు ను. కష్టపడవలసి వచ్చును. యుద్ధము మనపక్షము మొందరాదు కాని ధర్మచింతతో పనిచేయుటయే మనకు కావలసినదియు యుద్ధములతో నెలిచినవారికన్నను అపజయమొందినవారి పేళ్లనే మనము కార్యతముగ స్మరించుచుండుము. గ్రీకుదేశమున ధర్మా పాలియందు ఒక్క ఇద్దరు ముగ్గురు ఎందరితోనో పోరాడిరి. వచ్చెడి వైరమును నిరోధించిరి. పల్నాడు వీరచరిత్రలోని యోధాగ్రజి బహుసంఖ్యాకులగు సైనికుల నొకకొండ కనుమదద్ద యెదిరించి కార్యత కీర్తిని సంపాదించెను. బాబ్రిలి యుద్ధసమయమున స్త్రీలుచూపిన సాహసము నేటికిని అచ్చుకు పుగలిగించును. వారిసేర్ప ఇంకను కార్యతముగ నిలిచియున్నది. యుద్ధములందు చనిపోయినవారందరికలగు. కాని నిష్కామ బుద్ధితో, త్యాగబుద్ధితో పనిచేసినవారిపేర్లు కార్యతముగ నిలిచి యున్నవి. స్వరాజ్యప్రయత్నమునందును ఎవరు ఓడిపోయినను, ప్రయత్నము మాత్రము కృతాగదు. లోకమాన్యుతిలకు నేర్పిన సత్యమిదియే. మనస్సాక్షి ప్రేరేపించెట్లు నెలకొనిన చాటును. లాభఃపదములతో మనకు నిమిత్తము లేదు. లోకమాన్యునికి గాంధీమహాత్మునకును భేదములందుగాని ఆకాశములందు గాని భేద ములేదు. ఉభయులును కర్మయోగమును బోధించుచున్నారే గాని కర్మసన్న్యాసమును బోధించుట లేదు. తిలకు ఏస్వరాజ్య సంపాదనమునకై కంకణము గట్టుకొనెనో, దానినే క్రతిష్ఠిం చుటకై గాంధీమహాత్ముడు పూనుకొనెను. తిలకునాటిని బీజము

లే నేటికి అంతురొచెను. తిలకు గావించిన బోధనలు ఉపకారము నేటికి సర్వత్ర అంగీకరింప బడుచున్నవి. నేడు జయలబ్ధి భయ ములేదు. దేశస్వాత్మమన్న భయములేదు. కష్టపడలేనవచ్చునను భయము లేదు. భారతదేశమునకు స్వరాజ్యము సాపింపబడు వరకు లోకమాన్యుని దృష్టియంతయు మనదేశమువై నే యున్నది. హి. దూదేశము స్వరాజ్యము ననుభవించుటయే ఆయనకు మోక్ష ము. ఆయనకును, గాంధీకిని, ఉభయులకును ప్రత్యేకముగ స్వరాజ్యము లభించినది. కాని జనసామాన్యమునకు స్వరాజ్యము లభింపవలెను. అప్పుడుగాని ఆయన మోక్షమును గాంచజాలడు. ఆయన ఆశయముల నెఱవేర్చుటయే ఆయనకు మనముజూపదగిన కృత్యము. కేవలము కష్టములు చూపుచుండు - మన్నుగునవన్ని యుట్టి ఆయనను సంతోష పెట్టజాలవు. ఆయనవై నేడు మాత్ర గాంధీకీర్తి స్వరాజ్యసంరంభమున ఎల్లరును పాల్గొని కృతార్థ లగునటుల భగవంతుడు ప్రేరేపించుచుగాక.

స్వయంసహాయము

గానాల రామమూర్తిగారిట్లు మాటలాడిరి: ప్రభావీర జీవనమునందు స్వయంసహాయమును బోధించినది తిలకు మహాశయుడు. దేశమునందు రాజకీయాంగీకారము తెలియఁపుడు స్వార్థరహితుడై దేశమునకు పంచేని యుండినందున భారతీయు లందరును ప్రశంసించు చుండురు. ఒక్క రాజకీయ విషయము లందే గాక మతవిషయమునందును, ఆయనచేసిన సేవ ప్రశంస నీయును. గీతారహస్యమును రచించి ఆంగ్లవిద్యార్థికుల దృష్టిని భారతమునకు తిప్పినాడు. తిలకునకు గల గీర్వాణ సాహిత్య ము పూర్వమైన దని యిందు మూలమున కనుగొనవచ్చును. భారతీయుల ప్రతిభ సంతటిని విమ ర్శనమునందు ప్రతిపాదించినాడు. తిలకు మహాశయునివలెనే నమ్మిన తత్వము ననుగరించి జీవితమును గడపిన ఆచివకాల మునకు భారతదేశమునకు స్వరాజ్యము సంప్రాప్తమగునను విష యమై నేను సంకల్పించును.

పార్థుడు

వెదురుమూడి కేవలగీతారావుగారి టిట్లు మాటలాడిరి:— కురుక్షేత్ర యుద్ధసమయమున పార్థుడు సందేహముననుడై యుండిపుడు శ్రీ కృష్ణపరమాత్ము ఆయనను ఏరితగ బోధించి యాంధి ధైర్యకాలిజేసి భ్రాంతిని తొలగించెనో, అట్టిరెండుగుననీ, తిలకు మహాశయుడును ప్రభుత్వము భారతదేశమునకు ఆశ్వ కర్తవ్యమును బోధించుటకు పాఠద్రవ్యధర్మముతో బోల్పదగిన గాంధీమహాత్ముడు తనముఖ్యకర్మమై తలచి ఆయనను చెంత జేర్చి అతడొచ్చి పార్థుడవై, ఈభారతయుద్ధమున నడిపి విజయుడవు గవచ్చని ఆయనను యాశీర్వదించెను.

ప్రవృత్తి, నివృత్తి

బ్రహ్మశ్రీ పంచాగ్నీల ఆదినారాయణశాస్త్రిగారు ఇట్లు పఠ్యనించిరి: లోకమాన్యు తిలకుగారు కేవల రాజకీయవిష యములందేగాక, జ్ఞానమోక్షమునకు నూడ పాటుపడిరి. ఆ కాలమున దేశము నిద్రాణస్థితియందుండెను. అందరును భౌతికసంతోషమై యాధారపడి యుండెడివారు. శంకరాచార్యులకాలమున నివృత్తిపరమైన భారతదేశమున (నవృత్తిపరము చేయుటకై కర్మ యోగమునకుంకట త్రిపుటకు ఆయన సర్వస్వమును భారవోసె ను. కే. కరుల నివృత్తితో నూడ కర్మాచరణ కొంత కల్పించినాడు. అట్టి స్థితిలో తిలకు గారు నిరూపించిన ప్రవృత్తిస్థితి ప్రపంచమునకు సహజమైనది. కర్మ చేయవలసినదే గాని ఫలము నపేక్షించక కర్మరతేది. నివృత్తిని ప్రవృత్తికిని భేదము లేనటు కిదియే నిదర్శనము. తిలకుమహాశయుడు ప్రతిమానవునియందును ప్రవేశించి అందరిని తిలకులవలె జేయవలెనని ఆయన సంకల్పము.

పిమ్మట రామచంద్రయ్యగారు, గంటి సూర్యనారాయణ శాస్త్రి, సి. వి. రంగంకెట్టి (చిత్తూరు) గార్లును ఉపన్యసించిరి.

మార్గదర్శి

వేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు ఇట్లు పఠ్యనించిరి: తిలకుమహాశయుడు ఆదర్శము లేక సామాన్యునివలె నుండెడివాడు. ఆయన శాశ్వతయించుటవలన వారికెట్టిలాభము గలుగకున్నను క్రతుత్వమువారి కాగ్రహణగలుగుట తటస్థించినను, అనేకులు ఆయనను అశ్రయించెడివారు. ఆయన కళికరణ కక్తిక కారణములు, మార్మదేశసేవ, మార్మదేశకక్తి. ఏవిధముగా దేశము నకు స్వరాజ్యములభించు వాయన సాహసమయే ఆయనకు ఎప్పుడును ఉండెను. స్వరాజ్యమును మరియొక రిక్తుని ఆయన ఎప్పుడును అనుకొనలేదు. అందువలననే ఆయన “స్వరాజ్యము నా జన్మస్వత్వ” మనుచుండెడివాడు. స్వరాజ్యము వచ్చునా రాజా యను అధైర్యము ఆయన కప్పుడును లేదు. కట్టుదలతో పని చేసిన విజయులు గలుగునని ఆయనకు నమ్మకముండెను. ఆయన

జాతీయతకు, ఆ య న వ స్త్ర ము లు, రూపము, నడక వడియే తార్కాణములు. ఆ కాలమున దేశమునందు ఆంగ్లాభిమాన ప్రతిరేయించుకొని దేశభావమును లేకుండెను. అట్టిదమ యమున ఆయన కేసరిత్వము స్థాపించినాడు. దేశభావములలో ప్రతికూలముగాని నిజమైన రాజకీయ విజ్ఞానము గలవాడని ఆయన మార్గము జూపినాడు.

మిమ్ముటి పి గామకృష్ణయ్య, గద్దెరంగయ్య వారముగారు ఈ పద్యనిందిరి.

అధ్యక్షుడు తిలకుమహాశయుని తార్కాణ గ్రహించి యాభి శక్తిని దేశమునకు పాటుపడదలెనని హెచ్చరించెను.

అధ్యక్షునికి వందనముల నర్పించుటతో సభ 7-15 గంటలకు ముగిసెను.

గోక్షేపాలునందు జరిగినసభ

బాలగంగాధర తిలకు మహాశయుని స్మారకదివస మగు నిన్నును వర్ధంత్యుత్సవమును జరుపుటకు చెన్నపురి మహాజనసభ తమిళనాడు ఆంధ్రస్వరాజ్యక్షేత్రముల యాజమాన్యమున గోక్షేపాలులో సభ జరిగెను. ఆ సభకు చాలమంది వచ్చిరి. జి. యస్. అరండేలు సి. యస్. గోవిందరాజ మొదలవారు, యస్. సత్యమూర్తి, టి. ఆదినారాయణచెట్టి, ఎ. ఆర్. దొరస్వామి ఆయ్యంగారు సి. గోపాలమూస గారులు మున్నగు ప్రముఖులు సభ నులంకరించిరి. వి. రామదాసు పంతులుగారు అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

డాక్టరు బెసాంటు సందేశము

జబ్బుగా నుండుటచే రాలేక, డాక్టరు బెసాంటు యీ క్రిందిసందేశము నంపగా జి. యస్. అరండేలుగారు చదివెరి.

భారతవంశస్థులకాలమున, కార్యక్రమము నిలచియుండు మనములగా మహారాష్ట్రప్రభుత్వము బాలగంగాధర తిలకు మహాశయుని భారతదేశము నెడ అతివ్యాప్తమగు గాఢమగు ప్రేమయు త్యాగభావమును గల్గి వుండేయుటలో నాయనతో సమాన దేవతనులేదు. అది ఆయన మతధర్మము. సామాన్యపు మనస్సులకు లోలత్వము గలగడయు విషయములన్నియును ఆ ధర్మానిధిగడు లామెను. ఆయన మూర్ఖునించిన దేశభక్తి వస్తు అన్యముగాదు. ఆయనకు భారతదేశమే తల్లి, భార్య, పిల్ల, మిత్రము. ఆయనకున్న విజ్ఞానమునకును ఆమెకే అర్పణ చేసెను. ఆజ్ఞానము నేకాభియం దుకయోగించిన ఉన్నతస్థితిని బడసె యుండెడివాడే. ఆయన తీక్షణమగు రాజకీయవేత్తకుండు మేధావీ క్రియంతయు ఆమెనేవే వినియోగింపబడెను. ఆమె శత్రువులాయన శత్రువులు. ఆమెనేకులు ఆయన మిత్రులు. ఆయన ఇంగ్లాండు శత్రువు? అవును. ఇంగ్లాండు ఇండియాను స్వాధీనము చేసికొని యుండెను. ఆయన ఆమెను మకుటమణిగను స్వగృహాయజమానిగను వృద్ధయమున యెప్పుడును భావించును. ఇంగ్లాండు భారతదేశము మెడపై కాడి:లొలగించిన యెడల ఆయన ఇంగ్లాండుమిత్రుడుగ నుండెడివాడే. భారతదేశ మవిధముగ స్వాతంత్ర్యమును బడయగల్గునని ఆయన ఇంగ్లాండువైపు తుటబన్న విప్లవము బయలుదేరియుటకు సిద్ధముగ నుండెను. ఆయన 1919 లో చెప్పియుల సంస్కరణమే కొద్దిగనిచ్చి ను దానిని పెద్దదిచేయు సిద్ధముగ నుండెను. ఎల:నగా, ఆయన దూర దృష్టిలేకుండ తొందరపడి దుముకు రాజకీయవేత్తగాదు. ఆయన ఆ ద ర్శ న ము ను త్వ ర లో జే రు ట కు యే సాధనములైనను యుక్తియుక్తముగ నుపయోగించును. ఆయన యెప్పుడుగాని స్వప్రయోజములకు కుట్రబన్న లేదు భారతదేశ సేవకే అట్లుచేసెను. భారతదేశ స్వాతంత్ర్యమునకై ఆయనయొద్ద సన్నద్ధుడుగ నుండెను. ఆయన యెప్పుడును ఆత్మగౌరవమునకు భంగకరముగ సంవరింపలేదు. కాని భారతస్వాతంత్ర్యమునకై ప్రపంచము ఆగోరకమని తలచుదానిని ఆయన మహాగౌరవమని తలంచెను. ఆయన కార్యాచరణజేయు దేశభక్తుడు. ఏదేశమైనను యద్ధప్రయత్నము లం దు ను కు యు క్తు ల యందును రహస్యముగను ఉపయోగించు సాధనముల నాయన ఉపయోగించెను. ఆయన సిపాయిగా పోరాడుటకైన గాని గూఢ చారుడుగ నుండుటకైనగాని రహస్యముగనైన సరే బహిరంగ ముగనైనరే ఇచ్చగించును. ఆయన సాపక్షజేయును. కష్టపడుట కిష్టపడును. వ్యక్తిత్వమును లెక్కచేయ కుండుటవల్లనే తిలకు గొప్పవాడాయెను. స్వాతంత్ర్యముగాని ఆత్మలాభ మాశంప కుండుటగాని గాక. తనమాట అనుకొనబడుటచేతనే తిలకు చేర్పించెను.

అత్యుత్తరం కాంగ్రెసులో సార్వభౌమాని సందేశమునకు బదులుగా సహకారముజేయుట ముఖ్యమని గాంధీగారు నట్లు

బట్టిరి. అందరను అసహాయము గావలెననిరి. అయిన యేదక్షము నందు జేయుండెను. విశవత్సముకొరకు ఆయన రాజీరీత్యాన మున కంగీరించెను. అదియిరుపక్షములకును వర్తించునట్లుండెను. కాని అత్యుత్తరమునుండి వెల్లుటకు ముందు 'స్వాంత్ర్యసహకారము' అనిఅయినదియొ: మాటజెప్పెను. ఇదేభావమును గోపాల కృష్ణగోక్షేపము, వీలైనపుడు సహకారము జేయుదము కావల నినపుడు ప్రతిఘటించుటఅని దెల్పెను. నా ప్రయోజమునందు నేను రిస్కాన్సివు సహకారము నవలంబించితిని. తిలకు బ్రతికియున్న యెడల ఆయన 1919 లో జెప్పినట్లుల నాట్లుకాల భరీదుజేయు సంస్కరణములను 16 ఆ చా ల వి లా వ గలవానిగ జేసియుండెడివాడు. అతనితిమిదనే నేను:లు హాం: రూ:లీకు పనిజేసెను. ఆయన ఆసెంట్లలోనుండి అభివృద్ధిగాంచిన పక్షమును నడిపి, గాంధీ నాయనతో కలుపుకొనెడివాడు. లేదా నేనుజేరుగ నుండెడివారు. ఎట్లైనను ఆయన వివాదనాట కమగు దౌర్జన్యరహిత అసహాయాద్యమమును రాకుండ జేసెడివాడే. దేశమునకు నెమ్మదిగా అసహాయాద్యమమునందలి మోజుభావునున్నది. మరల మహారాష్ట్రదేశము బాలగంగాధర తిలకువదలించిన మార్గము ననుసరించి స్వాతంత్ర్యమును బడయు టకు ముందుకు జనదరిని నమృతచ్యుత.

రామదాసు పంతులుగారు

అధ్యక్షులగు రామదాసు పంతులుగారంతట వారు భారత మహాపురుషులలో నొకరిని గౌరవించ నచట సమాజేశ మైనదియు, భారతస్వాతంత్ర్యసంగ్రామ చారిత్రమున వ్రాయు వారలు తిలకునాయకున క గ్రహా న ము నొసంగెదలెనియు, నూరతుల మొదటసారి తిలకుగారిలో పరిచయము గల్గెనదియు గోక్షే తిలకుగారిని కాంగ్రెసు ఉద్దేశముల గూర్చి ఉపన్యసింపగా చాలసార్లు వింటినియు, తిలకు విజ్ఞానమూర్తియనియు, జాతీయాదర్శములే ఆయన నాపరిచయించెననియు, మాతృభూమికై, ఆయన సర్వమును అర్పణజేసెననియు ఆయన యింకను కొంతకాలము జీవించియుండునెడల రాజకీయ కార్యములు గుఱతీరమార్గమున నడుచుచుండెదలెనియు జెప్పిరి

సి. గోపాలమూసగారు

వివర సి. గోపాల మూసగా రుపన్యసించుచు తిలకు గారియందు సంస్కృత యొక్కయు ప్రవక్తయొక్కయును భృత్యములు గానించుననియు, 40 సంవత్సరముల సాంఘిక రాజకీయ సంస్కర్తగ పనిజేసి చారిజ్ఞునైననియు, సంస్కృత పండితుడును, వేదాంతియనియు, ఆయన యేపనిజేసినను యొచించిజేసి యొక్కరికి తమకలంబుజెప్పదనియు, ఆయన జీవితకాలమంతయు హూ:రూ:లీకే పనిజేసెననియు అదియే ఆయనజన్మస్వత్వ మనియు జెప్పిరి.

టి. ఆదినారాయణ చెట్టిగారు

తిలకు ప్రజాపక్షపాతియనియు, అందుచేతనే ఆతనిగొప్పవాడాయెననియు, ఆ ధ్యా త్మిక వా స న గ ల మత ప్రవక్తయనియు, ప్రభుత్వము నెడ గూడ నిన్నుతపాతముగ నుండుననియు, మంచి నిశ్చయముగలవాడనియు, అందుచేతనే దేశములో రాజకీయోద్యమమునకు ఉద్ధా:తు డాయెననియు ఆదినారాయణ చెట్టిగారు నుడివెరి.

యస్. సత్యమూర్తిగారు

తిలకు భారతదేశమునెడ స్వాతంత్ర్యరహితమగు ప్రేమగల్గి యుండెననియు, ప్రభుత్వ మాయనను నిర్దయాత్మకముగ మూడు సార్లు జెములుకు బంపెననియు ఆయన స్మారకముగ చిన్నా మొకటి యేర్పాటుట విప్రుక్తచరియుసత్యమూర్తి గారు చెప్పిరి.

సి. యస్. గోవిందరాజు మొదలవారుగారు అధ్యక్షులకును యితర ఉపన్యాసకులకును వందనముల నర్పించుటతో సభ ముగిసెను.

వీచినభ

తిలకు వర్ధంత్యుత్సవమును జరుపుటకు మద్రాసు నీటి కాంగ్రెసు కాన్సిలు యాజమాన్యముననిన్నును తిరుకలిక్కేటి వీధి యొడ్డున సభజరిగెను. సభకువచ్చినవారిలో ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, వి. చక్కరయ్య, సాఫీ మహమ్మదు, అబ్దుల్ హమీద్ ఖాను, వి. వెం:శేషయ్య, అబ్దుల్ మజీద్ మరార్ గారులుండిరి సాఫీ మహమ్మదు గారధ్యక్షతవహించిరి. సాఫీ మహమ్మదుగారు ప్రభువుమున సభనర్వసించుచు తిలకు బ్రతికియున్న యెడల కా సనసభాప్రవేశ పక్షముతో జేరుకను కొందం రాజకీయవారు ల యభిప్రాయమును ఖండించిరి తిలకు స్వాతంత్ర్యము పతాకసం

రంభమును జరిపి నాలంటిరుల నెక్కువ జేర్చుటయే ధర్మమని జెప్పిరి.

యం. సింగారునేగారంతట సభనర్వసించు తిలకుగారే ప్రజలకు సరియైన స్వరాజ్యకృష్ణ ము గలగజేసినదనియు కాంగ్రెసులో నిపుడు విశవత్సములేకుండుట విచారముగ నున్నదనియు యీసభకు తక్కువయంది వచ్చుటను జూడ స్వరాజ్యకృష్ణతక్కువగ నున్నదనియు జెప్పిరి. ఈసమయ మునకు వర్ధమరాగా అందరను లేచిపోయిరి.

గుంటూరులో జయప్రదముగా జరిగినది

నిన్నును గుంటూరులో లోకమాన్య వాలగంగాధరతిలకు మహారాజు కృతీయ్య వార్షికోత్సవము జయప్రదముగా జరిగినది ఉదయమున స్వరాజ్యలక్ష్మీ ప్రభము జరిగినది. మండలమునందు పెక్కువోట్లనుండి 60 మంది వలంటీరులు గుంటూరు వచ్చిరి. సాయంకాలము కాంగ్రెసు కార్యాలయము వద్దకుండి వలంటీరుల ఊరేగింపు బయలుదేరినది. భారతకాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడగు దేశభక్తుడు భారతకాంగ్రెసు కార్యదర్శియగు ఆంధ్రకృష్ణుడు తక్కిన ప్రముఖులును ఊరేగింపు. కు ముందు నిలచి నడపించిరి. జాతీయపతాకము లెగురుమండ వారందరను సభాస్థలమునకేరి. ఆంధ్రకృష్ణుడు వలంటీరులచేత ప్రమాణము చేయించెను. వారివద్దనుండి ప్రమాణపత్రములను గ్రహించెను. దేశభక్తుడును, గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రి అంచెకివయ్య గార్లును సభలో నభ్యసించిరి. కాంతముతో దౌర్జన్యము లేకుండ స్వరాజ్యాంధోర నమును సాగించవలెనని బోధించిరి. మధ్యాహ్నము లీదలకు సంతృప్తిగా అన్నభావము చేయుటకు, లవ్వుతిఖద్దరు పోరువారు 15 ఖద్దరు కాంకలను నిష్టాసోదరులు 26 కాంకలను అంధులకు వంచిపెట్టుట కొనంగిరి. వలంటీరులకు దేశభక్తుడు గాంధీబోపిల నొసంగెను. జాతీయపతాకములను వంచి పెట్టిరి. వలంటీరులకును కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులకును ఉదయము నకు సాయంకాలమునను జయభాభోజనమే పెట్టబడెను. అన గుంటూరుకుండల కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి నేడు తెలిపెను. (తంతివార్త)

రాజమండ్రి

నిన్న రాజమండ్రిలో వార్షికోత్సవపధికభక్తితో జరుప బడెను. పతాకములు తోరణములు మున్నగువానితో కట్టణ మలంకరింపబడెను. వేలకొలది ప్రజలు ప్రార్థనలు చేయుచు పతాకధారులై ఊరేగింపుజరిపిరి. సాయంకాలము వెయ్యిరుంది బహిరంగసభకు వచ్చిరి చింతామణి నాటకకాలలో బహిరంగ సభ జరిగినది. లోకమాన్యని జీవితమును గూర్చి పలువురు పద్యనిందిరి. మధ్యాహ్నము మకాణములన్నియు మూయబడెను. (స్వకీయవీలేఖి తంతివార్త)

లాహూరు

నిన్న లాహూరులో లోకమాన్యని వార్షికోత్సవము జరు పబడెను. కాంగ్రెసు, ఖిలాఫతు, ఆకాలీ, వర్ధములవా ధందకు ను కలసి ఊరేగింపు జరిపిరి. సాయంకాలము బహిరంగసభ జరిగినది లోకమాన్యని గూర్చి ప్రముఖులు పద్యనిందిరి.

బొంబాయి

నిన్న బొంబాయిలో లోకమాన్యని వార్షికోత్సవము జరిగినది. జాతీయపతాకములను ధరించి జాతీయవిద్యాలయముల విద్యార్థులు మున్నగువారు ఊరేగింపు జరిపిరి.

సాయంకాలము బహిరంగసభ జరిగినది. చాపాటీ మైదానమున మిక్కిలి గొప్పసభ జరిగినది. బొంబాయిలో లోక మాన్యని విక్రమానును (బాంబిస్తాబూ) నిలువవలె నని సభలో కొంద రుపపాదించగా సభ్యు లధికోత్సాహముతో నామోదిం చిరి.

లక్నోమునిసిపాలిటీ

లక్నో, ఆగష్టు 1:— తిలకు నిర్వాణ వర్ధంతిగాన ఈ దినమున మునిసిపలు కార్యాలయములను సారథులును మూసి నేయుటకును. ముఖ్యులుగు వీధులందు జాతీయపతాకములతో మారేగింపు జరుపబడెను. సాయంత్రము బహిరంగసభ జరుప బడెను. ఆగ్రె

జనీను పక్ష పరిపాలనము

నంస్కరణముల ఫలితములు

లాండు రెవిన్యూ - ఇరిగేషన్

సింహావలోకనము

చెన్నపురి రాజధానిలో సంస్కరణ శాసనము ననుసరించి ఏర్పడిన శాసనసభ ఈ మూడువంప త్వములు ఎట్లు పనిచేసినో విమర్శించుచు మా కొక సుప్రసిద్ధవిశ్లేషకుడు పంపిన వ్యాసపరంపరలో నాలుగవ వానిని ఈ క్రింద ప్రకటించుచున్నాము.

రైతుల ఆభివృద్ధికి ఆధారములగు లాండు రెవిన్యూ ఇరిగేషన్ల సమస్యలు మంత్రి సంగతివర్తమువారు యేసందర్భమున ఆయన బిందిన ఉధానము నీవ్యాసమున తలపించెదను. ఎన్నికల సమయమున జన్మింపజేసిన పాతకము లన్నియు వాగ్దానము లిచ్చియుండిరి. ఇంక పదిహేనేళ్లములవరకు రైతుల తట్టి అదనపు పన్నులను చెల్లించువారునట్లు చేయుదుమని వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు నీటి పారుదల సౌకర్యముల సభివృద్ధిపరచుటకు పాటుపడెద మనియు జన్మింపజేసిన పాతకములు వాగ్దానములు గావించి యుండిరి. ఇటీవల మీ ప్రకటించిన కార్యక్రమము నందుకూడ ఈ విషయములకు ప్రామాణ్య మివ్వబడినది. రాజీయ స్వాతంత్ర్యము రాజకీయ ప్రతిష్ఠానల ఆభివృద్ధి స్థానిక స్వయంపాలనాభివృద్ధి మున్నగు విషయములను రైతులు చక్కగ గ్రహించలేకగారి, లాండు రెవిన్యూ ఇరిగేషన్ల ఇట్టి సమస్యలకు సంబంధించిన విషయములందు వారికి చక్కని అవగాహన (శ్రద్ధ) గలదు. రైతుల కివ్వబడిన వాగ్దానములను చెల్లించు విషయమై మంత్రివర్గము వారేమిచేసిరో పరిశీలించెదను. లాండు రెవిన్యూ ఇరిగేషన్ల శాఖలు ప్రభుత్వ యంత్రాళనలోనై, ప్రభుత్వమువారి విధానము నిర్ణయించుట యందు మంత్రులకు అవకాశము ఉన్నది. మంత్రులు ప్రభుత్వ సభ్యులు కలసి ముఖ్యమంత్రి అన్ని విషయముల గురించియు ఆలోచించెదరు. ముఖ్యమంత్రి విషయములపై మంత్రుల సలహా పుచ్చుకొనక పనిచేయుటకు వీలులేదు. మంత్రులు ప్రభుత్వసభ్యులు కలసి బడ్జెటును తయారుచేయుదురు. ఇట్టి పరిస్థితులలో ప్రభుత్వమువారి విధానమును నిర్ణయించుటయందు మంత్రులకు చక్కని అవకాశము ఉన్నది.

రెవిన్యూ సెటిల్మెంటు

సంస్కరణములకు తూర్పు రెవిన్యూ సెటిల్మెంటు విషయమై శాసనసభయందు డిప్యూటీ సెక్రటరీయముల చర్చ జరిగెను. రైతుల జర్జిర్ దుర్దశ, వ్యయసామర్థ్య భిన్నము, ప్రభుత్వమువారు గ్రహించిన సరియైన రెవిన్యూను నిర్ణయించవలయు ననుట రిసెటిల్మెంటు ఏర్పాటులు ఎంతకాలమువరకు మారకుండవలసి సదియు ఇట్టి ప్రశ్నలపై మింటిస్టర్లు శాసనసభయందు సంపూర్ణముగ చర్చ జరిగెను. అప్పుడు ప్రభుత్వ ప్రతినిధుల సంఖ్య తక్కువగుటచే ప్రతినిధుల సలహాకు శాసనసభ యిం దామోదించబడుటకు వీలులేవనట్లెను. కావున మహాసభయందును కూడ ఈ విషయములు చర్చకు తీసుకువచ్చెను.

కాంగ్రెసు తీర్మానము

లాండు రెవిన్యూ విషయమై 1915 వ సంవత్సరమున సమావేశమైన కాంగ్రెసు మహాసభ ఈ క్రింది తీర్మానమును ఆమోదించెను.

“ప్రభుత్వమువారు భూములపై ఎంతవరకు పన్నులను విధింపవచ్చునో నిర్ణయించుట అవసరము. రైతువారి జమీందారి ఏరియాలయందు వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు విధానమును ప్రవేశ పెట్టవలెను. ఇట్లు చేయుటకు వీలులేనట్లు 60 సంవత్సరముల వరకు తమ భూములపై రైతులకుగల హక్కులకు భంగము కలుగకుండుట్లు చట్టము రియాయేషన్లు చేయవలెను. లాండు రెవిన్యూ నిర్ణయమునకు సంబంధించిన ముఖ్యములైన చట్టములనుగ నుడవలయునని జతీయమహాసభ వారు తీర్మానించుచున్నారు.

భూమిపై అదనపు పన్ను విధింపవలసినపుడు ప్రభుత్వము వారు శాసనసభ్యులతో సంగతించి చట్టవిర్మాణమునకు గడంగి తలయుననియు, లాండు రెవిన్యూను నిర్ణయించుచు, ఒక చట్టమును రియాయేషన్ చేయునలయుననియు, ఈ సందర్భమున ప్రభుత్వము వారికి గలిగిన

అధికారములను శాసనసభ మరి స్వాధీనము చేయవలసిన సమయము వచ్చినదనియు జాయింట్ల పార్లమెంటు కమిటీవారు సలహా నిచ్చియున్నారు. సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టబడునగానే ఈ సలహా ననుసరించి లాండు రెవిన్యూ విత్తు శ్రమ్యుల చేయుటకు ప్రభుత్వమువారు ఒక సంఘమును ఏర్పరచి, ఇంకను ఈ విషయమై ఇండియా ప్రభుత్వమువారికిని చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారికిని ఉత్తర ప్రభుత్వములకు జరుగుచున్నది తెలియుచున్నది. లాండు రెవిన్యూ విత్తు ఇంకను ప్రతిపక్షలేదు.

వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు

రైతువారి ప్రవేశములందు వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు విధానమును ప్రవేశ పెట్టవలయునను తీర్మానమును ఎ. యన్. కృష్ణారావుపంతులుగారు మోతసభయందు దాఖలాచించి, ప్రాతశాసనసభయందుకూడ ఏ రివియమై ఉత్సాహముతో పరిచేయుచుండుటచే శ్రీ శాసనసభయందు వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు విధానము ఆమోదింపబడునను ఉద్దేశము పంతులుగారి తీర్మానమును చర్చకు తెచ్చి, సుప్రారంభించి చర్చ జరిగిన పిమ్మట తీర్మానము ఆమోదింపబడెను. తిరుగు వారు తీర్మానమునకు అనుకూలముగ సమ్మతుల నొసగి, ఈ తీర్మానము ఆమోదింపబడుటకు వామే కారకులని ఇంటిమిత్రమునకే మంత్రివర్గమువారు చెప్పినట్లుకు వీలులేదు. ఇటీవల తిరిగివాపల్లియందు రామస్వామి మొదలిగా రువ్వపించుచు వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు తీర్మానము శాసనసభయందు దాఖలాచింపబడుటకు తమవేషముగా రొన్నన పునకార్యములతో ఒకటిగ చెప్పినది. వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు విధానమును లాండు రెవిన్యూ సెటిల్మెంటు మూలముల నిర్ణయించు చట్టమును ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఆమోదింపబడు లేనని మద్రాసు మెయింపురిక వాసిరి. వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు విధానమునకు రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారు రివుతు తిరాగడములు వదిలియుండుట చే ఈ సందర్భమున మంత్రివర్గమువారు తమకొరము పొగడుకొనుటకు ఎట్టి అవకాశము లేదు.

ఎన్నికలనాటి వాగ్దానము

శాసనసభయందు రైతువారి సెటిల్మెంటు సమస్యకు ప్రాముఖ్యత ఇచ్చి విషయమై మంత్రివర్గమువారు రెట్టి గొప్ప ప్రయత్నములు చేయుచున్న ను ఎన్నికల సమయములందుమూలము రైతువారి పర్యవేక్షణ సెటిల్మెంటు విషయమై పాటుపడెద మని వామేమట వాగ్దాన మొనగియుండిరి. రైతు వారి శాసనములందు వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు విధానమును ప్రవేశ పెట్టు విషయమును ఆధారముగ గైకొని ఎన్నికల అందోళనము జరుపబడి యుండుటయే జన్మింపజేయువారు అధిక సంఖ్యయుగ ఎన్నికలకుండుటకు కారణముని తంగవేలవీళ్లగారు కప్పిరి. వర్మనెంటు సెటిల్మెంటు విధానమును ప్రవేశ పెట్టుట అసాధ్యమని యొకరులకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారియొక్కయు ఇండియా మంత్రియొక్కయు అనుభవతీ కావలయు ననియు మంత్రివర్గము వారికి మొదటిసారి తెలియెను. అయినను తాము శాసన సభ్యులగ ఎన్నుకొనబడిన వర్మనెంటు రెవిన్యూ సెటిల్మెంటు పరమా నొసగెద మని వాగ్దాన మొనగి ఏమియు తెలియని రైతులను 60 మొదలొనగిరి. తమ కండ్లను గంఠలను మంత్రివర్గమువారు కట్టిరి రైతు లివ్వకు గ్రహించుటకు ఈ సందర్భమున మంత్రివర్గమువారు తమ సమాధానము చెప్పి క్షణ భూమినివేయిస్తుది. మా కక్షికొలది మేము పాటు పడితిమి, కాని ప్రాథమిక ప్రాముఖ్యత వాదించి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు మూలములను నిరాకరించినది చెప్పట సులభము మరల మూలములను ఎన్నుకొనిన ఇండియా ప్రభుత్వమువారు మూలములను నిరాకరించుట చేపెదమనియు కావచ్చు రైతుల తేమముకొరకు ఆంధ్రయొక్క పనిచేసెన మనియు బహుశః రామస్వామి మొదలిగారు వాగ్దాన మొనగెదరు కావచ్చు.

తంజావూరు సెటిల్మెంటు

ఇదంతయు అట్లుండ తంజావూరు జిల్లా సెటిల్మెంటు సందర్భమున శాసనసభవారు ప్రకటించిన వైఖరి తంజావూరు పౌరుల కంతమాత్రము తృప్తికరముగ లేనది చెప్పవలసియున్నది. ఈ మూడు సంవత్సరములలో తంజావూరు అసంతృప్తం బెల్లారి జిల్లాలయందు రిసెటిల్మెంటు చేయుట విధించుటకు ప్రభుత్వము వారు తీరుపు నొసగిరి. కాని లాండు రెవిన్యూ సెటిల్మెంటు మూలములను నిర్ణయించు విట్లు ఒకటి తయారుచేయబడుచుండుటకు, ఈ విట్లు ఆమోదింపబడువరకు రిసెటిల్మెంటు ఏర్పాటు లను ఈ మూడు జిల్లాలయందును అప్రదల చేయుట యుచిరమని కొందరు సభ్యులు కలచిరి. లాండు రెవిన్యూ విట్లు తయారు అగుచుండుటచే ఈ జిల్లాలలో రిసెటిల్మెంటు ప్రవక్తములను నిలవలయునని ఎ. కంగనాథ మొదలిగా రాక తీర్మానము వ సాదించిరి. తంజావూరు ప్రతినిధియగు రామి. ఆప్పాసామి కండ యావగారు కక్షికొలది పిల్లెగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. రిసెటిల్మెంటు సందర్భమున నూటికి 25 వంతున పాత కట్టు మోచ్చింపబడుచున్న వనియు 25 లేక 30 లక్షల రూప్యములు ఆదనపు అదాములు ప్రభుత్వమువారి కేసుకు వనియు, రైతు లింకపన్నులను భరించలేననియు తంజావూరు ప్రతినిధులు చెప్పిరి. రిసెటిల్మెంటు ప్రయత్నములను కడమకొన వాదాపు 80 లక్షలు ఆదాయము పోవు ననియు, మంత్రుల స్వాధీనమునందున్న ప్రజాపయోగకరము లగు కాళుల ఆభివృద్ధికి ధనము కావలసి యున్నదిని వాదించి ప్రభుత్వమువారు తీర్మానము ఆమోదించిరి. నోట్లు పుచ్చుకొన 15 వందల అనుకూలముగను 41 రు. ప్రతి మూలముగను సమ్మతుల నొసగిరి. మువ్వరై మంత్రులు, మంత్రి వర్గమునకు చేరిన సభ్యులు తీర్మానమునకు ప్రతికూలముగ సమ్మతుల నొసగిరి. కక్షికొలది సామిన్ల నాండవారుగారు మూలము తీర్మానమునకు అనుకూలముగ సమ్మతుల నొసగిరి.

మరల చర్చ జరుగుటకు అవకాశము లేదు

తంజావూరునందు జరిగిన ఒక పోకడయందు మాట్లాడుచు మంత్రివర్గమువారు తీర్మానమునకు అనుకూలముగ నుండెదమని చెప్పియుంరి రివియు, కడకు ప్రతికూలముగ సమ్మతుల నొసగినదియు చెప్పిరి. ఇది తనకును కడమిత్తులగు మంత్రివర్గము వారిని సంబంధించిన విషయము. కాని తంజావూరు రి సెటిల్మెంటు స్క్రీముపై మరల శాసనసభయందు చర్చజరుగుటకు అవకాశము లేవనట్లెను. శాసనసభ సమావేశమింక జరుగ దని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించారు. ఆగస్టునెలలో శాసనసభ సమావేశ మగునరయు, ఆ సమావేశమునందు తంజావూరు రిసెటిల్మెంటు స్క్రీముచర్చకు తేబడు ననియు పాత కట్టు కన్న నూటికి 12½ కన్న అధికముకాని కట్టు ప్రభుత్వమువారు విధించవలయునని నిర్ణయించుచు ఒక తీర్మానము ఆమోదింపబడు ననియు ముఖ్యమంత్రి తలనుచుండిరి.

ఇట్టి తీర్మానము లాండు రెవిన్యూ నిర్ణయ ప్రయత్నముల ప్రధమఫలితముగ నుండెడిది. ఇట్టి అవకాశము లేపోవుట రైతుల దురదృష్టము.

కృష్ణా గోదావరి డెల్టాలు - ఇక్ష్వాకు ఛార్జి

కృష్ణా గోదావరి డెల్టాల పరిపాలన సందర్భమున ఎన్నియో కంప్లెయింటులు ప్రభుత్వమువారికి పంపబడుటచే, ఈ డెల్టాల నీరు ఎ. తిరుగు వ్యాపింప చేయవచ్చునను విషయమై పరిశీలించుటకు ఒక ప్రత్యేకాధికారిని ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. ఒక ఎక్కి క్యుటిపు ఇంజనీయరు ఒక రెవిన్యూ అఫీసరు కొంతవందల గువస్తాం పెనుమడ్యూటిపై నియమించబడిరి. మూడు సంవత్సరములు పీరు పనిచేసిరి. ఈ సిక్కుండి 50 వంతు పోషించుటకు జల్లికు వంతులనుండి ఎంతయో ధనము వ్యయమయ్యెను. ఈ డెల్టాలలో చేరిన ప్రదేశములను మూడవ భూములలో చేర్చుకొనుటకు ఎకరమునకు 60 రూ. పన్నుల ఛార్జి పుచ్చుకొనుట ఉచితమని పీరు సలహా ఇచ్చిరి. ఈ సలహా అన్ని విధముల ఉచితముగ నుండెను. కాని రెవిన్యూ బోర్డువారు ప్రభుత్వమువారు ఈ సలహాను నిరాకరించి మూడవ భూములను మార్చుటకు ఎకరమునకు 25 రూ. పన్నులు చొప్పున ఛార్జి విధింపబడవలయునని తీర్మానించిరి. ఇరిగేషన్ కాలువలను కృషిచేయుటకు ఇరిగేషన్లను సౌకర్యములను అధికముగ గలుగజేయుటకు ఇందుమూలమున రాగల ఆదాయము వినియోగింపబడునని ఈ మార్పుపన్నును ప్రభుత్వమువారు సమర్థించిరి. డెల్టానుగిరిభూములలో చేర్చబడుటకు ఎకరమునకు 25 రూ. పన్నుల ఛార్జి విధింపబడవలసి కలెక్టరు ప్రకటించిరి. ఈ కక్షికొలదిను రద్దుచేయవలయునని రామచంద్ర రావు గారిక తీర్మానము నుకపాదించిరి. రైతులింక పన్నును భరింపవల రనియు, నీటిపారుదల సౌకర్యములను కృషిచేయుటపై కృషియగు మూలవ్యయమునకుగాను రైతులు నూటికి 15

[మొదటివ్యాసము జూలై 9-10 లేది, రెండవవ్యాసము జూలై 11-12 లేది మూడవవ్యాసము జూలై 13-14 లేది ఆంధ్ర పత్రికయందు ప్రకటింపబడినది.]

వాతావరణము

ESTD 1872
BEST & Co., Ltd.
Post Box No 63, MADRAS.

అష్టతాంజనము

లోకామయవార కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలు మొదలు వయస్సైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వాంఛలన్నిటికిని వాడతగినది. 250-3000 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1-4-0

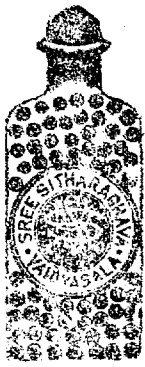
(505) మీ కస్తూరిమాత్రలను మలబద్ధకము, జ్వరము, జలుబు మొదలగు వ్యాధులకు వాడితిని ఆమెను మేన నుణము కలిగినది. ఈ వ్యాధులకు కస్తూరి మాత్రలకంటే మించినదేమియు లేదు. ఎమ్. వి. అప్పారావు, అసి స్టంట్ మాజిస్ట్రేట్ టెన్ డెంటు వాయల్ పాడు, చిత్రావతిల్లా.

(506) నేను మీకడనుండి తెప్పించిన కస్తూరిమాత్రలు మిక్కిలి కృత్రిమముగా తనిచేసిరి. జ్వరము, కడు పడినను వీటిని కప్పక తుదుర్యు. దయచేసి మరల 12 బుడ్లను పంపకోరెదము. ఎమ్. రామరావువాయల్ పాడు, పుర సర్కి ఎలిమెంటరీస్కూలు, కారికాల్.

వృష్యరాజరసాయనము:—అన్నివిధవ్యాధులచే లిగినబలహీనముర క్షీణత, అరచి, కడుపుబోలము, మూత్రకాశము లందు చుండు, మూత్రము తరిగా పోవించుట, అత్యుష్ణము మొదలగు వాటిని కప్పక తుదిర్చి, మంచితమును, కాంతి, బలము నిచ్చును. రూ. 2 లు ఔషధములు కొనువారికి మా శ్రీ రాములవారి పట్టాభిషేక క్యాలండరు ఇనాం

బ్రాంచి, నెం 331, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు. బ్రాంచినుండి, వి. పీలు పంపబడవు. 594

(3) పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ శీతారావువైద్యశాల, మైసూరు.

మహాకాళిభస్మము

డబ్బీ 8 అణాలు, 6 డబ్బీలు రూ 2-8-0

గాలికగిలి చెడిపోవడం, గాఢదబ్బీతో వుంచబడి యా స్పృశి. కొంచెము భస్మము వీళ్లతో ఎక్క-గాలికగిలి వెంట్రుకల తుడుక్కడరాచి యెండించిన యెడల రెండు నిమిషములలో అది పుటపుట రాలిపోవును. చర్మమునకు నలుపుగాని మరేదే చేదుగాని కల్లదు.

రాయల్ పండ్లపాడి

డబ్బీ 3 ల 12 డబ్బీలు రూ 2-0-0

పండ్లను మత్తమువలె తెల్లగాచేసి చిగుళ్లను గట్టితరచు ను. శీత, రక్తము, దుర్వాసన-పోగొట్టును.

మండుతైలము

2957

సీసా 8 అణాలు, పోస్టుఖర్చు 5 అణాలు

కువాసన నూనెలవల్ల తలలో చుండు పోనివారికి ఇది చాలా ప్రకృతమైనది. దీనిని అయిదారు దినములు ఉపద్రవ్యం చేసిమీదట చుండు నిర్మూలముగా నశించును.

విక్టోరియాడిపో మెలాపూరు, మదరాసు.

చాకులు-తాళములు

మం X లి క త్తులు.

అంధసాదరులచే చేయబడినది. మెలయినది

తెంబనే ధరల క్యాటలాగును వ్రాయుదు.

వి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్

కట్టర్స్ అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.

8081

పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

తెలిగ్రాఫిక్ అడ్డను: "ఇండిస్ట్రీస్" పెద్దాపురం.

హిందీ-తెలుగు

బాలశిక్ష 0-6-0

మొదటి వాచకం 0-6-0

హిందీ ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ 0-0-0

తెనుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు వీలయిన నులభతైలిని వ్రాయబడినవి.

సత్యవత్సవ పాఖ్యానము

శి

భోగేశ్వర మాహాత్మ్యము

ఇది యొక షేత్రముయొక్క మహాత్మ్యము. ఇందు శ్రీశైలమహిమమాడ జక్క-గ వర్ణించబడియున్నది. కవిత్వము కడురసవంతమై ముద్దులుమూట గట్టు చున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథము జేపట్టిన భాతకుల కొక పద్యమేని పదల మది జనింక ప్రతి 1-కి ధర రూ 1-0-0. పోస్టుఖర్చుప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము,

7, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

వెంట్రుకలే అందము?

రాలిపోకుండు; జాగ్రత్త!

వెంట్రుకలు దువ్వెనతో ఊడిరాకమునుచే త్వరపడుదు. ఊడివచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రుకలుపాడైపోవును.

అంతవరకు రాసీయవద్దు

నేడే

కామినీయానూనెను

వాడుట మొదలు వెంట్రుక

(ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.)

వెంట్రుకల కట్టి శోకమున్నను, శిశో మాంద్యమున్నను, యిది దివ్యవధము

వెంట్రుకలు చిట్టుట గాని, గరుతుగ గాని యుండదు

మీ వెంట్రుకలు మరల యెప్పటి మెత్తదనమును గల్గి కట్టువలె నుండి మెరయు చుండును.

ఈ శోభననే దీనిని తరిమించి చూడుము

వెంట్రుకలు యెట్లుబద్ధియగునో కనిపెట్టుదు

కామినీయా తలనూనెను నిన్ను శరీరకృష్ణమృగి జేయును.

తెల బుడ్డి 1-కి 2-క రూపాయి. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని వోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.

మీకు నువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినప్పుడు

"ట్రో దిల్ బహారు"కు వ్రాయుదు.

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది. అత్యుత్కృతమైన గుణముగలది.

కొన్న బుడ్డి 15 ధర రూ 2-0-0

దాము బుడ్డి 15 ధర రూ 0-12-0

1/2 దాము బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0-8-0

ఇది మందు అమ్మవారందరికీకడనున్న, శరీర అమ్మవారికడనున్న దా దొరుకును. లేకున్న,

పోలు యేజంటు:- ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికలు కంపెనీ,

126

155 జమ్నామశీదు, బొంబాయి.

తామర తైలము - తామర, తిట, గజికి మంచిది

రాజారాణి గుర్తుగల తామరతైలము పూతినాశకములగు చాల మంచిమందుతో తయారు చేయబడి ప్రఖ్యాతిగాంచినది. డబ్బీ 1-కి 0-5-0. అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు